

Mladi za napredek Maribora 2017

34. srečanje

Moški so z Marsa, ženske pa z Venere

Psihologija in pedagogika

Raziskovalna naloga

Prostror za nalepko

Avtor: LUCIAN KRAJNC KRSTOV

Mentor: JANINA CURK

Šola: II. GIMNAZIJA MARIBOR

Maribor, 2017

Mladi za napredek Maribora 2017

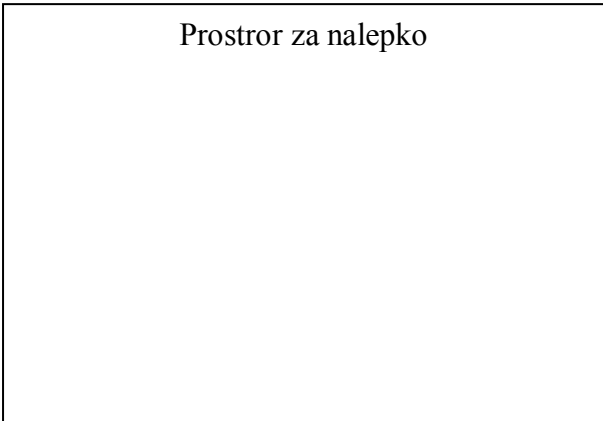
34. srečanje

Moški so z Marsa, ženske pa z Venere

Psihologija in pedagogika

Raziskovalna naloga

Prostor za nalepko

Maribor, 2017

KAZALO

POVZETEK	6
ZAHVALA	7
1 UVOD	8
1.1 UVODNA MISEL	8
2 PROBLEM	9
3 CILJI IN HIPOTEZE	10
3.1 Cilji	10
3.2 Hipoteze	10
4 TEORETIČNI DEL	11
4.1 SPOLNI STEREOTIPI	11
4.2 SPOLNA VLOGA	12
4.3 SPOLNA IDENTITETA	12
4.4 VERA IN SPOL	13
4.4.1 HARMONIZACIJA AKTIVNEGA IN PASIVNEGA ELEMENTA	13
4.2.2 KRŠČANSTVO IN SPOL	14
4.5 MEDIJI IN SPOL	15
4.5.1 ŽENSKÉ PODOBE V RISANKAH	15
4.5.2 ŽENSKÉ VLOGE V DISNEYJEVIH FILMIH	17
5 METODOLOGIJA DELA	20
5.1 Opis vzorca raziskave	20
5.2 Opis instrumenta	20
5.3 Postopek zbiranja podatkov	20
5.4 Postopek statistične obdelave	20
6 REZULTATI IN ANALIZA	21
6.1 Vera	21
Tabela 1: Spol in vera	21
6.2 Vpliv spolnih stereotipov na vsakdanje življenje	22
6.3 Vpliv spolnih stereotipov na način obnašanja	24
6.4 Na koga vplivajo spolni stereotipi	26
6.5 RAVNANJE V SKLADU S SPOLNIMI STEREOTIPI	28
6.6 SPOLNI STEREOTIPI V OTROŠTVU	30
6.7 Spolni stereotipi v medijih	31
6.8 SPOLNI STEREOTIPI V DRUŽINAH	32

6.9 OBNAŠANJE V SKLADU S SPOLNIMI STEREOTIPI	33
6.10 KAKŠNA JE ŽENSKA?	34
6.11 Kakšen je moški?	35
6.12 Moški je lahko gospodinja	36
6.13 ŽENSKO ZA PAPEŽA!	37
6.14 DEKLETA IN NOGOMET	39
6.15 FANTI IN BALET	40
6.16 FORMALNA ZABAVA	41
7 INETRPRETACIJA.....	43
7.1 Interpretacija 1. hipoteze	43
7.2 Interpretacija 2. hipoteze	43
7.3 Interpretacija 3. hipoteze	43
7.4 Interpretacija 4. hipoteze	44
7.5 Interpretacija 5. hipoteze	44
7.6 Interpretacija 6. hipoteze	44
7.7 Interpretacija 7. hipoteze	45
8 SKLEPI	46
8.1 Povzetek naloge	46
8.2 Kritika naloge	48
8.3 Nova vprašanja	49
9 DRUŽBENA ODGOVORNOST	50
10 VIRI IN LITERATURA.....	51
10.1 LITERATURA	51
11 PRILOGA	52
11.1 Priloga 1: Vprašalnik.....	52

KAZALO TABEL

Tabela 1: Spol in vera	20
Tabela 2: Spolni stereotipi in vsakdanje življenje	21
Tabela 3: Povezanost spolnih stereotipov z vero in vpliv na naše vsakdanje življenje.....	22
Tabela 4: Spolni stereotipi in način obnašanja	23

Tabela 5: Povezanost spolnih stereotipov z vero in vplivanje na naš način obnašanja.....	24
Tabela 6: Vpliv spolnih stereotipov na moške in ženske.....	25
Tabela 7: Povezanost vere in spolnih stereotipov ter vpliv na moške in ženske.....	26
Tabela 8: Kateri spol se bolj ravna v skladu s spolnimi stereotipi?.....	28
Tabela 9: Kateri spol se bolj ravna v skladu s spolnimi stereotipi in ali ima vera kakšen vpliv na to?...	29
Tabela 10: Barbike so za deklice, avtomobilčki so za fante.....	31
Tabela 11: Prisotnost spolnih stereotipov v medijih.	31
Tabela 12: Mama je gospodinja, oče pa vzdrževalec družine	32
Tabela 13: Ali se obnašam v skladu s spolnimi stereotipi?	34
Tabela 14: Opis ženske z besedami	35
Tabela 15: Opis moškega z besedami	36

KAZALO SLIK

Slika 1: Graf 1: Moški, ki skrbi za otroka in za hišo, je "pravi" moški.....	37
Slika 2: Graf 2: Moja mama je znanstvenica.....	38
Slika 3: Graf 3: Povezanost vere in spolnih stereotipov pri moških, ki opravljajo gospodinjska opravila	39
Slika 4: Graf 4: Stereotipi agresivnih športov	40
Slika 5: Graf 5: Stereotipi umetniških športov.....	41
Slika 6: Graf 6: Kako moram biti oblečen/a?	42

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem ugotavljal, ali so spolni stereotipi med srednješolci še vedno prisotni in kako le-ti vplivajo na razvoj posameznika. Za raziskovanje sem uporabil vprašalnik, ki sem ga pripravil sam.

Ugotovil sem, da dijaki menijo, da spolni stereotipi vplivajo bolj na ženske kot pa na moške. Dijaki pa menijo, da najbolj vpliv spolnih stereotipov občutijo tisti, ki so se identificirali pod drugi spol. Ugotovil sem, da dijaki menijo, da spolni stereotipi najbolj vplivajo na način obnašanja tistih dijakov, ki so se identificirali pod drugo. Ugotovil sem, da dijaki menijo, da se v družinah, kjer imajo deklico, ravnajo bolj v skladu s spolnimi stereotipi, kot pa v družinah, kjer imajo fanta. Najbolj pa dijaki menijo, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravnajo družine dijakov, ki so se identificirali pod drugo. Ugotovil pa sem, da večina dijakov, tako moškega kot ženskega spola, meni, da spolni stereotipi vplivajo nekoliko bolj na ženske kot pa na moške. Ugotovil sem, da dijaki menijo, da so se dijakinje obnašale v otroštvu bolj v skladu s spolnimi stereotipi kot dijaki. Ugotovil sem, da so najpogostejše besede, ki jih dijaki povežejo z žensko: lepota, sočustvovanje, umetniške sposobnosti (ples, petje...), otrok. Ugotovil sem, da so najpogostejše besede, ki jih dijaki povežejo z moškim: moč, šport, služba/kariera, logično sklepanje/razmišljanje.

Ključne besede: spolni stereotipi, vpliv spolnih stereotipov, obnašanje v skladu s spolnimi stereotipi, vpliv medijev in vere na spolne stereotipe.

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so mi pomagali pri nastajanju raziskovalne naloge, predvsem mentorici, ki me je usmerjala pri delu.

Hvala dijakom, ki so izpolnili vprašalnik in mi omogočili izvedbo raziskave.

Zahvaljujem se tudi lektorici, ki si je vzela čas in mi zlektorirala nalogo.

Zahvaljujem se tudi svoji družini in prijateljem, ki so prispevali ideje ter me pri delu spodbujali.

1 UVOD

1.1 UVODNA MISEL

Že od nastanka psihologije številni avtorji raziskujejo pojav psiholoških razlik med spoloma. Pri tem skušajo odgovoriti predvsem na vprašanje, zakaj prihaja do spolnih razlik. Zakaj se moški v svojem razmišljanju, doživljanju in vedenju razlikujejo od žensk? Že od 70. let prejšnjega stoletja so se psihologi izgubljali v vprašanju, ali na te razlike vplivajo predvsem vzgoja, kultura in drugi socialni dejavniki ali pa se pojavijo neodvisno od vpliva socialnega okolja. Socialno usmerjeni avtorji so poudarjali predvsem okolje, kognitivni psihologi pa so opozarjali na individualni vpliv na spolne razlike. Glede na to, da je klasična kognitivna psihologija proučevala izključno spoznavne procese, kot so mišljenje, učenje, spomin, pozornost, ustvarjalnost itd. (Durkin, 1997), je tudi razlike med spoloma omejevala na spoznavne prvine. Tako so jo zanimale predvsem tri spoznavne sposobnosti, za katere je že stereotipno veljalo, da so drugačne pri moških kot pri ženskah. To so: matematične, specialne in verbalne sposobnosti. Moški naj bi imeli bolj razviti prvi dve, ženske pa tretjo. Vendar pa so raziskave vseskozi jasno kazale, da ni razlik niti v matematičnih (Hyde, Fenneman, Lamon, 1990) niti v verbalnih (Brownmiller, 1984) sposobnostih. Pomembne, vendar zelo majhne razlike so se pokazale le pri preizkušnjah, ki zahtevajo specialne sposobnosti; moški so na teh preizkušnjah dosegali nekoliko višje število točk (Durkin, 1997). Vztrajanje pri spoznavnih prvinah in iskanju teh razlik med spoloma je seveda zaostriло pogled na vrsto drugih pomembnih dejavnikov, ki vplivajo na psihološke razlike med spoloma. Tako so denimo klasični kognitivni psihologi okolje, ki je dejavnik spolnih razlik, preprosto kar spregledali. Menili so, da je okolje, v katerem živi in dela posameznik, le drugotnega pomena za njegov psihosocialni spolni razvoj. Bistvene naj bi bile njegove kognitivne sposobnosti, ki določajo, ali bo sprejel vlogo moškega ali vlogo ženske. Že v 80. letih sta Martin in Halverson (1981) naprimer trdila, da so bistveni dejavniki pri razvoju otrokovih spolnih vlog kognitivni procesi, okolje, v katerem se otrok razvija, pa le malo pripomore k razvoju njegove vloge. Vsi pa so na primer pozabljali, da so si prav izraz "vloga" sposodili iz tiste domene, ki proučuje posameznika v okolju, iz socialne psihologije. V 80. letih se je izdvojila močna skupina kognitivnih psihologov (Augoustinos, Walker, 1996), ki je spoznala, da je mogoče raziskovati razlike med spoloma le, če v svoje raziskave vključijo tudi pomen okolja. Tako se je s priznanjem in sprejetjem okolja v predmet kognitivne psihologije odprlo povsem novo polje, ki je bilo doslej domena socialne psihologije. Ta odprtost je omogočala plodnejše sodelovanje med kognitivnimi in socialnimi psihologi in zahtevala nadgradnjo opredelitve številnih "klasičnih" socialno-psiholoških pojmov. Na tem mestu se bomo omejili predvsem na spolne stereotipe.

2 PROBLEM

Dečki in deklice se pod vplivom socialnega okolja že od ranih let učijo spolno specifičnih norm, pravil in vrednot. Odraščajo v jasno usmerjenem in razmejenem svetu spolne dualnosti. V prizadevanjih po pravilnim“ ravnanjem prevzemajo razširjene predstave in razvijajo samopodobo – vedenja, emocije in pomen, ki ga vsak od njih povezuje z lastno osebo – skladno z veljavno podobo moškosti in ženskosti. Zanima me vpliv spolnih stereotipov med današnjo mladino. Menim, da so spolni stereotipi še vedno prisotni in igrajo pomembno vlogo v razvoju današnje mladine ter s tem družbe. Zanimalo me je, ali se spolni stereotipi začnejo v otroštvu, kakšen vpliv imajo na deklice in na dečke. Prav tako me je zanimalo, ali so mediji tisti, ki nas spodbujajo k obnašanju v skladu s spolnimi stereotipi. Zanimalo me je tudi, ali se družine dijakov obnašajo v skladu s spolnimi stereotipi.

3 CILJI IN HIPOTEZE

3.1 Cilji

Cilji moje raziskovalne naloge so, ugotoviti:

- ali so spolni stereotipi med današnjo mladino še vedno prisotni,
- ali se spolni stereotipi skozi leta zmanjšujejo, povečujejo, ostajajo enaki,
- kakšen je vpliv vere na spolne stereotipe,
- kateri spol je bolj nagnjen k ravnanju v skladu s spolnimi stereotipi
- na kakšne načine vplivajo spolni stereotipi na današnjo mladino;
- poiskati načine, kako zmanjšati spolne stereotipe med današnjo mladino.

3.2 Hipoteze

1. Večina dijakov meni, da spolni stereotipi vplivajo na njihovo vsakdanje življenje. To hipotezo sem preverjal z vprašanjem 4 na vprašalniku.
2. Večina dijakov meni, da spolni stereotipi vplivajo na njihov način obnašanja. To hipotezo sem preverjal s vprašanji 5 in 11 na vprašalniku.
3. Velina dijakov meni, da se njihova družina obnaša v skladu s spolnimi stereotipi. To hipotezo sem preverjal z vprašanjem 10 na vprašalniku.
4. Večina dijakov meni, da spolni stereotipi vplivajo na oba spola enako. To hipotezo sem preverjal z vprašanjem 6 na vprašalniku.
5. Večina dijakov meni, da v skladu s spolnimi stereotipi ravnata oba spola enako. To hipotezo sem preverjal z vprašanjem 7 na vprašalniku.
6. Večina dijakov meni, da so spolni stereotipi še posebej prisotni v otroštvu. To hipotezo sem preverjal z vprašanjem 8 na vprašalniku.
7. Večina dijakov meni, da spolne stereotipe še posebej spodbujajo različni mediji. To hipotezo sem preverjal z vprašanjem 9 na vprašalniku.

4 TEORETIČNI DEL

4.1 SPOLNI STEREOTIPI

Presojanje ljudi glede na njihov biološki spol že od nekdanj odločilno vpliva na zdravorazumsko razlikovanje med moškimi in ženskimi osebnostnimi lastnostmi. Z drugimi besedami – na moške in ženske ter na njihove socialne vloge večinoma gledamo stereotipno. Stereotipi so pojavi, s pomočjo katerih si ustvarjamo sodbe o drugih in o sebi. Preprosto rečeno nam spolni stereotipi omogočajo, da imamo o sebi malo boljše, o drugih pa malo slabše mnenje, pri čemer nam uspešno meglijo realno predstavo o nas in drugih. Tako na zelo poenostavljen način presojamo ljudi glede na njihov socialni položaj, narodnost, raso, versko pripadnost, spolno usmerjenost in seveda glede na njihov biološki spol. Socialna psihologija loči med številnimi stereotipi: statusnimi, narodnostnimi, rasnimi, verskimi in seveda tudi med spolnimi stereotipi. Pri opisovanju ženskih lastnosti še vedno prevladujejo atributi, kot so: nežna, čustvena, občutljiva, topla, dovzetna za potrebe drugih, zgovorna itd.; pri opisovanju moških lastnosti pa: razumski, vpliven, dominanten, hladen, pogumen itd. Takšno poenostavljeno in polarizirano pripisovanje enih lastnosti ženskam, drugih pa moškim pa se ne pojavlja le v vsakdanjih pogovorih o razlikah med spoloma in v šalah (med katerimi seveda prevladujejo tiste v zvezi z blondinkami, ki jih moški še posebej radi pripovedujejo prav predmetu svojih šal – blondinkam), temveč globoko in odločilno vpliva že na vzgojo. Še vedno je namreč med mnogimi starši povsem nezavedno vsidrano prepričanje, da se mora vzgoja dečkov razlikovati od vzgoje deklic. Številne raziskave (Smith, Lloyd, 1978) to tudi potrjujejo. Smith in Lloyd (1978) sta naprimer ugotovila, da se matere odzivajo na nemir svojih novorojenih hčerk – misleč, da so utrujene – tako da jih položijo v posteljo in od njih pričakujejo, da bodo zaspale. Nasprotno pa fantke spodbujajo k različnim dejavnostim. Če so nemirne deklice, matere torej pogosteje menijo, da so utrujene, če pa so nemirni fantki, sklepajo, da bi se radi igrali. Tudi igrače se razlikujejo: deklice dobivajo predvsem igrače iz mehkejšega in nežnejšega, fantki pa iz čvrstejšega materiala. Če gremo še v obdobje pred otrokovim rojstvom, naletimo v številnih domovih na že kar dolgočasen stereotip – spričo možnosti seznanjenja staršev s spolom še nerojenega otroka čakajo nerocene deklice doma že rožnata, dečke pa modra oblačila. Iz navedenih primerov se porajajo najmanj tri polarizirane sodbe: pasivnost – aktivnost, mehkost – trdost, toplina – hladnost, od katerih en pol pripada ženskam, drugi pa moškim. Raziskave s področja psihologije osebnosti kažejo, da ljudje ne presojamo stereotipno le drugih oseb, naj si bo to otrok ali odrasli, temveč pogosto tudi sebe. S pomočjo Cattellovega vprašalnika osebnostnih lastnosti so raziskovalci (Musek, 1994) ugotovili, da si ženske pripisujejo več lastnosti, kot so nežnost, občutljivost, blagost, razvajenost, izbirčnost, odvisnost itd., ki jih Cattell umešča pod t. i. faktor presičnosti ali mehkega temperamenta, v vsakdanjem jeziku pa bi jih lahko opisali kot tipično ženske lastnosti. Moški pa se pogosteje opisujejo kot ostre, realistične, trde, praktične, neodvisne, včasih celo grobe, toge, nadute itd., ki jih Cattell umešča pod skupni imenovalec t. i. faktorja harije ali trdega temperamenta. Z drugimi besedami bi lahko rekli, da gre za tipično moške lastnosti. Uvodoma sem zapisal, da je novejša kognitivna psihologija, ki jo nekateri imenujejo

tudi socialna kognitivna psihologija, v raziskovanje spolnih razlik zajela tudi stereotipe. Na ta način je temeljito prevrednotila opredelitev tega pojava, ki se od 20-ih let tega stoletja ni bistveno spremenila. Takrat je namreč Lipmann (1922) opredelil stereotip kot "sliko v glavi", ki si jo posameznik riše o sebi in drugih. Za stereotip je značilno, da temelji na nepreverjenih dejstvih in sporočilih o nekem dogodku, osebah, predmetih itd. "V bogati, kompleksni konfuziji zunanjega sveta jemljemo samo tisto, kar je za nas naša kultura že definirala, in težimo k temu, da vse gledamo, vidimo v stereotipnih formah naše kulture." (Lippman, 1961, 81, po Nastran-Ule, 1994, 103). Danes je splošno sprejeta opredelitev, da je stereotip prepričanje, ki zajema "... relativno enostavne in trdno zasidrane sodbe in presoje, ki se nanašajo na različne znane osebe, objekte, pojave in dogajanja" (Musek, 1994, 27).

4.2 SPOLNA VLOGA

Spolna vloga naj bi bila skupek predpisov, kako naj se jih posameznik enega ali drugega spola kot otrok nauči in kako naj se obnaša. Razvoj vprašanja spolnih vlog sega od Freudovega koncepta identifikacije, po katerem naj bi otrok ponotranjil istospolnega starša, ki naj bi s tem postal del njega, do Jungove ideje arhetipov. Višek pa teorija spolnih shem doživi s Sandro Bem, ki na izvoren način skuša razložiti odnos med socialnim okoljem in spoznavnimi prvinami, ki sooblikujejo psihološke razlike med spoloma. Njena metoda naj bi bila izvorna zato, ker skuša premostiti prepad med dvema bregovoma – med družbo in posameznikom, tako da ju poveže z vidika tradicionalne feministične teorije o enakosti med spoloma. Avtorica namreč predpostavlja, da spolno tipiziranje izvira predvsem iz otrokove splošne pripravljenosti za sprejemanje in urejanje informacij o sebi, ki jih dobi od drugih ljudi, pojavov, dogodkov itd., in sicer v skladu s stereotipi o moškosti in ženskosti. Pri tem poudarja, da je ta splošna pripravljenost povsem enaka tako za fanta kot za deklico. Ti stereotipi delujejo že v zgodnjem otroštvu kot sheme, s pomočjo katerih otrok razvršča in ureja informacije, ki se nanašajo na spol. Na podlagi takšnih shem otrok razvršča prihajajoče informacije kot ustrezne ali neustrezne njegovemu biološkemu spolu. Če so ti stereotipi močno vgrajeni v vzgojo in v posameznikovo osebnost, potem v skladu z biološkim spolom oblikujejo deklice t. i. feminino spolno shemo, ki je posredovana s stereotipi o ženski socialni vlogi. Nasprotno pa pod močnim vplivom delovanja stereotipov o moški socialni vlogi oblikujejo fantki t. i. maskulino spolno shemo (Furlan, 2006, 52–54).

4.3 SPOLNA IDENTITETA

Noben sistem in nobena kultura človeka ne puščata brez spolne identitete. Vsi se moramo "identificirati", prepoznati in opredeliti bodisi kot ženska ali moški. V okviru teh dveh kategorij je možen izbor spolne identitete. Pri vprašanju spolne identitete gre tako za

kristaliziranje posameznikove predstave o tem, kdo je na spolnem področju. Glede spolne identitete v navezavi na vprašanje biološkega in družbenega spola K. Hays-Gilpin in D. S. Whitley menita naslednje: Spolna identiteta se nanaša na individualno občutenje bodisi nje bodisi njega kot ženske ali moškega. Ta vidik spola ne sovпада nujno s kategorijo spola, ki bi jo posamezniku pripisali drugi (Hays-Gilpin, Whitley, 2000, 79). Tisto, zaradi česar mislimo, da smo moški ali ženske, je namreč nekaj več kot naša anatomsko zgradba. Je tudi nekaj več kot reakcije ali pričakovanja, ki smo jih pridobili z vzgojo v družini in širši okolici. Bistvo naše ženskosti ali moškosti je globoko vsajen občutek, ki se imenuje spolna identiteta. Tudi ko govorimo o spolni identiteti, se soočamo z osebno in družbeno identiteto. V vprašanju spolne identitete se biološki in družbeni ter psihološki spol močno prepletajo. Medtem ko biološki spol (sex) pomeni naravno danost in je prirojen, sta družbeni in psihološki spol (gender) priučena in se oblikujeta pod vplivom kulturnih in zgodovinskih odnosov, ki obstajajo v družbi. Vključenost v socialno življenje posameznika identificira s pomenom biti ženska oz. moški v neki kulturi. Naučimo se moških in ženskih družbenih vlog znotraj kulture, v kateri odraščamo, naučimo se primernih medosebnih odnosov, pa tudi, kako naj razmišljamo, se obnašamo in čutimo. Kajti v družbi biti "jaz" pomeni imeti družbeni spol, s katerim se človek identificira sam in s katerim ga identificirajo drugi. (Kobal, 2001, 38.)

4.4 VERA IN SPOL

4.4.1 HARMONIZACIJA AKTIVNEGA IN PASIVNEGA ELEMENTA

Tukaj je mišljena opredeljenost ženskega principa kot pasivnega in moškega kot aktivnega principa delovanja. Ta "prototip" moškosti in ženskosti oz. vzorec moškega ali ženskega delovanja je nedvomno najstarejši opis dveh principov: moškega in ženskega. Razvil in oblikoval se je v kitajski tradiciji pred približno tremi tisočletji. Zajet in označen je v starodavnem načelu aktivnosti in pasivnosti: jin in jang. Jang označuje aktivno moško energijo, jin pa pasivno žensko. V tej luči naj bi bil po taoizmu urejen celotni svet: nebo je aktivno, zemlja pasivna; dobro je pogosto istovetno z jangom, slabo pa z jinom (Langley, 1994, 39). Tao kot ritem in esenca vesolja tako zaobjema ta dva osnovna principa. Medtem ko moški jang nosi attribute aktivnosti, pozitivnosti, svetlobe in življenja, ženski jin označuje pasivnost, negativnost, prej "zemeljsko" kot duhovno, temačnost, hlad in smrt. V taoizmu se ta dva osnovna principa delovanja dopolnjujeta v harmoničnem sozvočju. Ta osnovna misel taoizma se je počasi razširila po vsem svetu in z redkimi izjemami prežela svetovno miselnost. Tudi v zahodnem svetu je princip dveh delovanj našel plodna tla. Vendar pa je bila poanta tega harmoničnega odnosa vzajemnosti žal večkrat razumljena skozi oči hierarhične razporeditve moči. S tem ko je moški princip delovanja postavljen kot norma, je ženski princip delovanja postavljen v podrejeni položaj. Harmoničnost dveh enakovrednih principov je tako tudi na tem področju zamenjala moška vzvišenost, ki se npr. kaže v pripisovanju takšnih lastnosti – moški je "prosvetljen, razumen in moder", ženska pa je neumna;

povzdignjeni in poduhovljeni lik moškega prevladuje nad zemeljsko in naravno zaznamovanostjo ženske. Zloraba zaradi napačne interpretacije in uporabe kitajske modrosti dveh principov je doživela višek v utemeljevanju in omejevanju ženske zgolj na “rojevanje, dom in kuhinjo” (Kaye, 1974, 42).

4.2.2 KRŠČANSTVO IN SPOL

Duhovnik obiše uro verouka v šolskem razredu in vpraša: »Koliko zakramentov imamo?« Dekle odgovori: »Sedem za fante in šest za dekleta.« Duhovnik ostane brez besed. To anekdoto že leta pripovedujejo v ženskih skupinah. Zgodba razkriva globoko resnico o različnih položajih spolov znotraj Katoliške cerkve in verske vzgoje. Otrok, ki se seznanja z versko vzgojo, se skupaj z njo seznanja tudi s predsodki in spolno stereotipnimi podobami ženske in moškega, ki jih je Cerkev privzela v procesu institucionalizacije in postopne patriarhalizacije. Krščanstvo, ki je v svojem nauku izrazito egalitarno, je namreč skozi zgodovino doživljalo različne »spremembe« in preobrazbe v okviru spolnih stereotipov, kar je raslo sorazmerno z vplivom patriarhalne oblasti. Številni predsodki, čeprav niso del »veselega oznanila«, so skozi stoletja obarvali in zaznamovali pogled na žensko in moškega. Vpliv izrazito patriarhalne družbe, v kateri se je krščanstvo inkulturiralo in razvijalo, je bil v različnih zgodovinskih trenutkih različno močan, to pa se je odražalo tudi v izboru svetopisemskih besedil, ki so jim v določenem obdobju posvečali večji pomen oziroma večjo moč, v njih je namreč mogoče zaslediti dvoumnost oziroma dvojnost tradicij. V besedilu Stare kot tudi Nove zaveze sta navzoča dva pogleda: patriarhalni in enakopravni. Družba in Cerkev sta v različnih zgodovinskih obdobjih izbirali besedila, ki so bolj ustrezala določenemu miselnemu kontekstu in družbeni ureditvi. Prav tako je Cerkev, ki jo vedno zaznamuje tudi družba, v kateri živi, saj je »živo in delujoče« občestvo vernih, v svojo teologijo sprejemala določene znanstvene domneve, ki so ustrezale njenim »pogledom«. Močna patriarhalna zaznamovanost Cerkve je v tem pogledu marsikdaj pospeševala in širila patriarhalne poglede in spolno tipizirane podobe ženske in moškega. V njeni patriarhalno-hierarhični ureditvi so še posebej feministke vidеле prevlado moških, ki jo je Cerkev z zgleodom svoje ureditve skozi zgodovino po njihovem mnenju delno prenašala tudi na družbo. Če že ne prenašala pa vsaj spodbujala. Feministična teologija vidi v izključenosti žensk iz službenega duhovništva eno najbolj vidnih znamenj neenakosti spolov in diskriminacije. Še več, v tem dejanju vidi izraz moškega šovinizma, Cerkev pa kot zadnjo trdnjavo patriarhalne miselnosti, maskulinizma in seksizma. Če se vrnem na razne vplive, ki so jih otroci deležni med versko izobrazbo, naj omenim še uporabo izrazito patriarhalnega jezika v teološki govorici. Ta je v patriarhalni kulturi, kjer se od moških pričakuje, da so oni moč, avtoriteta in oblast, povsem razumljiva. Zato je razumljivo, da se uporablja za Boga pretežno moška govorica in moški atributi. Tako je otrok pri verski izobrazbi soočen z »moškostjo« Boga, medtem ko je ženski element večkrat zanemarjen. Izraz »Bog – Oče« je prav tako zaznamovan s patriarhalnim okvirom človeških in medčloveških odnosov. Zgodovinsko dejstvo, da je bil Jezus moški, gre z roko v roki s trditvijo o božji moškosti. Takšno dojemanje oz. razumevanje Boga se vtisne v otrokov

spomin. Spomnim se fanta, ki je obiskoval peti razred verouka in je na moje šaljivo vprašanje Ali je Bog moški ali ženska?, nadvse resno in zgroženo odvrnil: »Bog je moški. Saj je Tarzan tudi moški!« V zvezi z zakoreninjenostjo predsodkov in vplivom spolnih stereotipov je zanimiv tudi primer, ki ga opisuje Jana Kerčmar, duhovnica evangeličanske cerkve v Sloveniji: »Na začetku delovanja, ko sem imela prvi pogreb – takrat sem bila mlada in sem nosila dolge lase – je bil poleg deček, katoličan iz bližnje vasi. Po končanem obredu pri hiši, tako so mi vsaj povedali pevci žalostink, je, ker ni mogel dojeti, da je lahko duhovnik tudi ženska, dejal: 'To je Marija in luterani so nam jo ukradli.'« Vse to vzbuja vtis, da v religiji večinoma prevladujejo in dominirajo moški. Tako je proces verske vzgoje pri otrocih otežen z versko tradicijo, v kateri fantje in dekleta razvijajo različno predstavo o sebi in svojem odnosu do boga in do drugega, glede na način, kako je verska tradicija otroku predstavljena. Zaradi številnih stereotipnih zaznamovanosti vloge ženske in moškega znotraj Katoliške cerkve in vpliva, ki ga je prinesla feministična miselnost, ki je močno vplivala tako na svetno teorijo kot tudi na teologijo, so otroci zmedeni in v verski tradiciji večkrat prepoznavajo elemente krivičnosti, seksizma in spolne diskriminacije. To pa ne ustreza etosu časa, v katerem so rojeni. Otroci so namreč po večini osvobojeni »vidne« pretekle izkušnje zatiranosti in zapostavljenosti žensk, prav tako pa tudi pretirane feministične težnje po koreniti spremembi enakopravnosti spolov, ki se v skrajnosti odraža kot boj za oblast oziroma za premoč. Po čutenju mladih ljudi Cerkev pogosto ni v skladu z življenjskimi izkušnjami mladih ljudi, še posebej, ko gre za teme v zvezi s spolno enakopravnostjo in enakovrednostjo, ki se zdi mladim nekaj povsem razumljivega. Prepoznavanje škodljivosti spolnih stereotipno označenih strogih polarnosti je v prizadevanju za boljše medsebojne odnose in za ponovno »obuditev« Kristusovega revolucionarnega prispevka, ki je v smislu enakovrednosti in enakopravnosti spolov edinstveno in univerzalno zaznamovalo človeštvo, imperativ krščanske zapovedi ljubezni. Negativne spolne stereotipne označbe ženske, kot »pomanjkljivega moškega«, »hudičeve zapeljivke«, nečiste prešuštnice in grešnice, manjvredne deklet, »maternice za rojevanje« so skozi zgodovino oteževale položaj žensk. Prav tako pa so številne predstave o moški gosposkosti in gospodovalni vzvišenosti nemalokrat obremenjevale tudi moške. Številni spolni stereotipi in predsodki so poleg družbene sfere močno zaznamovali tudi Katoliško cerkev in krščanstvo. Glede na tesen medsebojni vpliv kulture in religije oziroma družbe in Cerkve je razumljivo, da so se spolni stereotipi in predsodki, ki so veljali v družbi, preselili tudi v njeno življenje in obratno. Mnenja o izvoru spolnih stereotipov in predsodkov so deljena. Nekateri zagovarjajo tezo, da religije generirajo v določeni kulturi patriarhalno miselnost in s tem tudi številne spolne stereotipe in vloge spolov. Spet drugi pa domnevajo, da je družba tista, ki dopušča »osnovni in glavni poligon za razvoj predsodkov in spolnih stereotipov«. (Furlan-Štante, 2006)

4.5 MEDIJI IN SPOL

4.5.1 ŽENSKÉ PODOBE V RISANKAH

Vse več avtorjev se poglobljeno ukvarja z raziskavo upodobitev spolov v različnih televizijskih oddajah, filmih in risankah. Njihove ugotovitve so si v marsičem sorodne, naj si gre za ameriški ali evropski prostor. Večina ugotavlja neenakopravno oz. nesorazmerno razporeditev vlog glede na spole in njihovo stereotipno upodobitev. Iz poročila Urada za enake možnosti, ki ga je podala D. Verša pod naslovom Medijska podoba spolov, prav tako kmalu razberemo, da tudi v risankah, ki jih gledamo na naši televiziji, spolna razdelitev likov ni enakovredna, način, na katerega so liki podani, pa gotovo ne spodbuja enakopravnosti med spoloma. Zgolj kot skico naj povzamem nekaj podatkov v zvezi z risankami na slovenski nacionalni televiziji. Avtorica se je osredotočala na število likov (od 225 likov je 31 % ženskih in 69 % moških) in opazovala okolja, v katerih nastopajo. Nesorazmerje v številu je pokazalo, da je zapostavljenost že v izhodišču, iz okolja pa je bilo možno razbrati, kako so vloge omejene. "Tako so na primer pri druženju z družino in opravljanju hišnih opravil nekoliko pogosteje prikazani ženski liki (na primer v risanki Tom in Jerry), medtem ko je skrb za otroke prikazana izključno kot ženska naloga. Grožnja z nasiljem ali celo agresivno obnašanje sta vlogi, v katerih se v več kot 90 % pojavljajo moški liki (na primer Tom in Jerry), ki pa so prav tako najpogostejše žrtve nasilja. Še posebej izstopa izrazita stereotipna spolna delitev vlog pri prikazovanju likov med opravljanjem plačanega dela. Tretjina moških je upodobljena med opravljanjem poklica (detektiv, gasilec, profesor), medtem ko je tako podanih 7 % ženskih likov (trgovka, učiteljica). V upodobitvah v odprtem prostoru sta lika izenačena, v zaprtem pa za ženske prevladuje dom (27 %), za moške pa službeno okolje (25 %). Obratno so ženske najredkeje prikazane na delovnem mestu (7 %), moški pa najredkeje v domačem okolju (17 %). Takšna razporeditev uporabe prostora je povezana s stereotipnimi vlogami, v katerih nastopata oba spola; varen dom naj bi bil za žensko primernejši od negotovosti, ki jo ponuja delovno mesto. Seksistično obravnavanje družbenih vlog, v katerih nastopajo liki, se kaže v omejevanju enega spola na samo določen niz vlog: ženski liki so omejeni na vloge v zasebni, moški pa na vloge v javni sferi" (Verša, 1996). Če povzamemo podatke iz besedila, se pokaže, da so ženske navadno matere, gospodinje ali pa spolni objekti, moški pa se ukvarjajo s športom in prestižnimi poklici. Večina risank, ki jih sedaj gledamo na televiziji, torej še povzema stereotipe. Zato bi lahko rekli, da je risanka na televiziji eden konservativnejših medijev, ki s poenostavljanjem in shematizacijo prispeva k togosti upodobitev spolnih vlog. Vsi veliki studii, Disney, MGM, Fleischer, Warner Bros, so dolgo uspešno gradili in ustvarjali takšne stereotipe. S pojavi feminizmov pa so naleteli na vedno več kritik. Kritične ocene nastajajo zaradi splošnega občutka nepravilnosti, deloma pa tudi zaradi upravičene skrbi, saj so otroci – ciljna publika risank – dovzetnejši za vplive iz okolja, torej tudi medijske vplive. Otroci se še učijo svojih socialnih vlog in je torej pomembno, kakšne vloge imajo običajno moški in kakšne ženske. In takšne malčku že od malega ponujajo več izbora, malčicam pa veliko več omejitev. Seveda mediji niso edini vzor otrokom pri učenju socialnih vlog. Gunter poudarja, da je morda vpliv večji tam, kjer otroci niso dobro informirani o tem, kako se spopasti s čustvenimi in socialnimi potrebami. Otrok sicer lahko izvede odklon od medijske predloge, vendar je pot težka. In glede na to, da je toliko manj predlog, morajo deklice vedno porabiti več moči, da se umestijo v tisti prostor, ki ga v risanki tako pogosto ni (Gunter, 1986). Zato je pomembno poudariti potrebo po pestrejših ženskih likih v risankah in animiranih filmih. V. Woolf zaključuje svoje predavanje o ženski literaturi s pozivom ustvarjalkam, naj opisujejo vse, kar se njim zdi vredno – biografije, zgodovine, tudi

najnavadnejše reči, saj s tem bogatijo literaturo. Če to prevedemo v naš primer, le množica čim pestrejših likov za oba spola zadostuje za učenje družbenih vlog. Nekatere nove risanke brez večjih težav obravnavajo spola povsem enakovredno, vendar pa se večina še vedno težko spopada s spremembami. Bolj se zdi, da te spremembe zavajajo in še naprej podaljšujejo stereotipizacijo, enakost med spoloma pa ostaja še neuresničeno področje.

4.5.2 ŽENSKÉ VLOGE V DISNEYJEVIH FILMIH

Disneyjev izjemno konservativni pogled se je močno utrdil, saj je uspešni studio postal vzor za številne upodobitve. Svoj pogled korporacija širi z obsežnim marketinškim sistemom, ki obsega ob filmih še zabaviščne parke, televizijske in radijske postaje, igrače, računalniške igre, knjige, albume, obleke itd. Čeprav je bil studio že ves čas deležen kritik (tako z risankami, ki so smešile Disneyjeve junake, kot z eseji in znanstvenimi raziskavami), je bil vpliv teh dolgo neznan. Eden od izumov tega studia je celovečerna animirana risanka, ki je namenjena celotni družini. Veliko posameznikov je zraslo ob teh risankah, v Ameriki kar cele generacije. V našem prostoru je izkušnja z Disneyjevo produkcijo nekoliko omejena, vendar vseeno tako zelo obsežna, da je vredna vse pozornosti in kritike. Splošno opaženo je, da so tudi Disneyjeve risanke vir skrajno konservativne stereotipizacije, pri čemer ponavadi z obravnavo ene teme dajejo videz, da slikajo normalno stanje, da torej posnemajo resničnost. Večina moških likov je povezana z javnim življenjem in je nekako vzvišena, upodobitve sledijo stereotipnim predstavam o spolnih vlogah, večina ženskih likov pa je skrajno marginalizirana. Moško-ženski odnos je sestavljen na podlagi delitve moči oz. upodobitev vlog moči. Posebnost so žrtvovanja staršev, tako ženskih kot moških, da bi rešili otroke. Ob opisanih stereotipih glede števila in okolja, v katerih se liki pojavljajo, pa lahko vidimo, da so nesorazmerja med spoloma podana še drugače. Če natančneje opazujemo Disneyjevo produkcijo, bi za nekaj risank lahko rekli, da žensk pravzaprav ni, npr. v risankah Ostržek (1940), Peter Pan (1953), Meč v kamnu (1963), Knjiga o džungli (1967) in Reševanje malega Nema (2003). Tam je vse, najbolj pa odraščanje in vstop med odrasle (odgovorne), povsem moška zadeva. Seveda pri tem ne gre za to, da bi morale vse zgodbe vključevati ženski lik, temveč za občutek, da takšne zgodbe sporočajo, da odraslost in odgovornost, s tem pa tudi samostojno odločanje, sodita v moški svet. Za številne risanke bi veljalo tudi, da so ženske sicer vključene, vendar so skrajno nepomembne, karakterno nezanimive ali pa je njihova prisotnost celo zlorabljena. Degradacijo odrasle ženske dobro pokaže razlika v odnosu med Simbo in Nalo, junakoma risanke Levji kralj (1994). Medtem ko sta kot otroka enakovredna, postane Nala v zakonu kulisa za normalnost družine (oče, mati, otroci), njena aktivna vloga pa popolnoma izgine. Aktivna ženska vloga v tej risanki (samska Skira) pa je tako kot čarovnica v Sneguljčici prikazana kot nepojmljivo zlobna. Pri Disneyju je malo risank, ki bi vključevale oba spola enakopravno. Vendar oba starša Pongo in Perdita skupaj rešujeta težave in skrbita za malčke v 101 Dalmincu (1961). Kala in Kerchak (Tarzan, 1999), čeprav v strogo hierarhični družbi, prevzemata vsak svojo aktivno vlogo. Njunjo vlogo pa bi celo lahko razumeli kot primer razširjene družine in skupnosti, ki nadomešča biološko družino. Več samostojnih ženskih likov vsekakor nastopa v otroškem svetu: Alica (Alica v čudežni deželi,

1951), Nala kot otrok, tudi Kiara (Levji kralj II). Nekaj ne povsem tipičnega pa bi lahko videli tudi v Megari (Herkul, 1997) in Jane (Tarzan, 1999), ki izstopata med zanimivejšimi ženskimi glavnimi vlogami. Njuna lika sta zasnovana večplastno: Megara (Meg) ni zgolj dobra in poštena, Jane pa ni tipično lepa, prav tako ni gospodinja, temveč nenavadna znanstvenica v divjini. Mogoče Meg in Jane celo dajeta vtis superiornosti nad izrazito fizično močnima partnerjema. Obe se sicer zaljubita, vendar po daljšem razmerju, v katerem se moška tudi izkažeta, vsekakor pa to niso bile njune sanje od vsega začetka. Obe sta uspešni (lahko bi rekli v poklicnem svetu), vendar se temu svetu ob koncu filma tudi odpovesta. Lahko, da sta Meg in Jane nastali pod vplivom kritik, vendar je treba poudariti, da sočasno v drugih Disneyjevih risankah obstaja še naprej zelo stereotipno strukturiran moško-ženski svet. Tako kaže, da se politika studia ni radikalno spremenila, temveč gre za posamezne popravke in vložke. Temu v prid govori še ena "skoraj glavna ženska vloga" – Lepotica (Lepotica in zver, 1991), ki rada bere in si želi mnogo več, kot ji je ponujeno s poroko. Zato se je uprla glavnemu moškemu v vasi, ki se mu je zdelo, da bi bil zanjo kot ženin dobra partija. Vendar je pomembnejša novost, da se je uprla (pravzaprav ni hotela početi vsega tako, kot si je zamislil on) tudi bolj enakovrednemu (navidez pa tudi veliko nevarnejšemu) moškemu – Zveri. Vendar pa L. Beres jasno izpostavi, da film pravzaprav romantizira žensko ujetništvo (stockholmski sindrom), odvzem svobode, kar celoto seveda postavlja v povsem drugačno luč, novosti pa potemtakem nimajo prave teže. Problem je še izrazitejši pri Disneyjevih glavnih ženskih vlogah. Še posebej izstopa dejstvo, da jih je zelo malo. Dive zlatega obdobja Disneyja, kot so Sneguljčica (1937), Pepelka (1950) in Trnuljčica (1959), ustrezajo vlogi in idealu ženske, ki sta povzeta po predlogah meščanske družbe 19. stoletja (tukaj sta si Anderson in Disney zelo sorodna). Vsem je skupno, da dogajanja niso vodile, čeprav so bile povod zanj. Bile so obsojene na čakanje in na to, da jih reši moški. Iz posameznih težav so jim pomagali čudeži. Bile so lepe in ljubke. Omejene so bile na domačo sfero, pri čemer so se posvečale, tudi prostovoljno, opravičeno v hiši. Povsem so spoštovale splošno družbeno ureditev in razdelitev vlog v njej. Odnos med partnerjema je v glavnem pomenil ljubezen na prvi pogled in stavek o srečnem življenju do konca dni. V 40 letih po imenovanih junakinjah pravzaprav ni bilo nove ženske vloge, ki bi ponudila drugačen pogled. Medtem sicer spoznamo še Lepotico, Pocahontas in morsko deklico Arielo, vendar jim ni uspelo narediti večjega koraka v novo obdobje. Pocahontas (Pocahontas, 1995) je po dolgem času res glavna junakinja "svojega filma". Je tudi prva Disneyjeva risanka, narejena na podlagi zgodovinske osebnosti oz. legende, vendar njeno suverenost močno načne izjemno izkrivljanje zgodovinske podlage dogodka. Lahko pa bi izpostavili dve pomembni točki, ki ju je potem nadgradila Mulan. Pocahontas je lepa, vendar ohranja značilnosti rase (drugače kot princesa Jasmina (Aladdin, 1992)). Poseben pomen pa pridobi tudi stavek: "Poslušaj svoje srce, ki ti bo pomagalo ugotoviti, kdo si in kaj hočeš." Pri Pepelki bi bilo to ljubezensko napotilo, tukaj pa ima nekoliko širši pomen. Spregovori tudi o tem, naj dejanja narekuje lastni občutek, pri čemer se izkaže, da se občutek glavne junakinje bistveno razlikuje od tradicije. Njeno dejanje pa ne pomeni le manjše težave v njenem okolju, temveč izrazito veliko spremembo v utečenem sistemu. Vendar se film vseeno nadaljuje tako, da moremo sklepati, da je njena največja motivacija za spremembe (tako kot za Arielo in kot najtipičnejše za vso zgodovino žensk) ljubezen. Njena odprtost in sposobnost sprememb sta zato ponovno skrčeni na edino možno žensko aktivnost – ljubezensko motivacijo. Film Mala morska deklica (1989) z Arielino zgodbo žal samo

potrjuje vse tolikokrat upodobljene stereotipe ženske želje (princ, lepota, samožrtvovanje), hkrati pa se še posebej potruži pokazati, da ženska ne more izstopiti iz njej namenjenih prostorov. V nekaterih Disneyjevih risankah – Sneguljčica, Pepelka, Lepotica in zver in Pocahontas, so psihoanalitiki opazili še dodatne podobnosti. Prvi dve kažeta tekmovanje z materjo (oz. njenimi nadomestki), Lepotica proti očetovi volji vztraja, da ga reši, Pocahontas pa izbere, da ostane z očetom namesto s svojim ljubim. Pri vseh naštetih A. in L. Dundes opažata Elektrin kompleks (osredotočata se sicer na malo morsko deklico, ki jo razlagata kot moško šovinistično risanko, prežeto s patriarhalnimi vrednotami). Tukaj se ne bi podajal v obsežen diskurz Ojdipovega in Elektrinega kompleksa, ki po Freudu oz. Jungu sodi v področje odraščanja, ki ga Disney mogoče nevede povzema. Velja pa opazka, da tudi ta konstrukt ženske želje po žrtvovanju in reševanju očeta in sovraštvo z materjo, ki so ga konstruirali moški, pooseblja močno patriarhalen pogled. Ob Disneyju naj navedem zgolj kot primerjavo še konkurenčni studio Dreamworks, ki se prav tako posveča družinski zabavi. Pri tem studiu je čutiti, da nekoliko drugače vzpodbuja različnost in drugačnost. Na primer v Shreku se je princesa raje odločila, da bo shrekinja, ženska, ki bo raje uživala v preprostem življenju, kot pa postala oz. ostala princesa. Svoje predstave o tem, kaj je pomembno in kako to doseči, pa ima tudi Marina (Sinbadova potovanja), ki se pridruži Sinbadu. Junakinje v pripovedkah z arabskim izvorom ni. Na nek način pa nas zato njeno tihotapstvo v zgodbo lahko spominja na Shakespearovo sestro, ki jo je v našo zavest vpeljala V. Woolf. Vendar V. Woolf govori o tem, kako Shakespearova sestra tragično umre in ji ne uspe, saj ni imela nikakršnih možnosti v takratni družbi. Marina pa je uspešna in oblikuje celotno zgodbo. Ljubi morje, prostranstva in potovanja. Je pametna, pogumna, bori se za svoje cilje, je izjemno aktivna. S takšnim obnašanjem pa se upre tradicionalni razdelitvi spolnih vlog. Vendar pa je tudi res, da nima stika z nobeno drugo žensko ter si z njo ne izmenjuje izkušenj.

5 METODOLOGIJA DELA

5.1 Opis vzorca raziskave

Vprašalnik so izpolnjevali vsi razredi vseh letnikov gimnazijskega programa na II. gimnaziji Maribor v šolskem letu 2016/2017. Vprašalnik je izpolnilo 334 dijakov, od tega 238 deklet, 87 fantov in 9 dijakov, ki so se označili pod drugi spol. Iz prvega letnika je anketo rešilo 95 dijakov, iz drugega 95, iz tretjega 77 ter iz četrtega 67 dijakov.

5.2 Opis instrumenta

Za raziskovanje sem uporabil vprašalnik.

Vprašalnik sem pripravil sam. Sestavljata ga dve vprašanji zaprtega tipa z ocenjevalno lestvico od 1 do 5 (kjer 1 pomeni malo in 5 zelo) ter 16 vprašanj zaprtega tipa. Ta vprašanja so vezana na spolne stereotipe.

5.3 Postopek zbiranja podatkov

Podatke sem zbiral med 9. in 14. januarjem 2017. Vprašalnik sem poslal vsakemu razredu posebej, preko šolskega mail-a. Dijakom sem najprej razložil, kaj je namen moje raziskovalne naloge, in povedal, da je anketa anonimna.

5.4 Postopek statistične obdelave

Vprašanja 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16 in 17 sem statistično obdelal tako, da sem dobil modus za vsak odgovor. Pri vprašanjih 11 in 12 sem pa prav tako izračunal modus, ampak pri več možnih odgovorih. Pri vprašanju 1 sem zahteval spol posameznika, pri vprašanju 3 pa vero. Hotel sem namreč ugotoviti povezanost med spolom in vero ter odgovori na vprašanja.

Formula za odstotne frekvenca (f%): $f\% = \frac{f}{N} \times 100$

f – absolutna frekvenca odgovora

N – numerus

6 REZULTATI IN ANALIZA

Pojasnilo oznak:

Mo – modus (odgovor, ki se pojavi največkrat)

f – absolutna frekvenca

f% – odstotne frekvence

6.1 Vera

Tabela 1: Spol in vera

			VERA							
			KRISTJAN	PRAVOSLAVEN	MUSLIMAN	PROTESTANT	ATEIST (NISEM VEREN)	BUDIST	HINDUIST	Drugo
SPOL	Moški	F	35	0	0	0	38	2	1	11
		f%	40,23	0,00	0,00	0,00	43,68	2,30	1,15	12,64
	Ženska	F	80	4	1	3	124	2	0	24
		f%	33,61	1,68	0,42	1,26	52,10	0,84	0,00	10,08
	Drugo	F	0	0	0	0	3	0	1	5
		f%	0,00	0,00	0,00	0,00	33,33	0,00	11,11	55,56
Skupaj	F	115	4	1	3	165	4	2	40	
	f%	34,43	1,20	0,30	0,90	49,40	1,20	0,60	11,98	

Iz tabele 1 je razvidno, da se od 334 anketirancev 115 identificira kot kristjan (35 moških in 80 žensk), 4 kot pravoslavke, en kot musliman, 3 kot protestantke, 165 kot ateisti (38 moških, 124 žensk, ter trije, ki so se identificirali pod drugo), 2 kot hinduista (1 moški in en, ki se identificira pod drugo). 40 se jih identificira pod drugo vero (11 moških, 24 žensk in 5, ki se identificirajo pod drugo).

6.2 Vpliv spolnih stereotipov na vsakdanje življenje

Tabela 2: Spolni stereotipi in vsakdanje življenje

		Spolni stereotipi vplivajo na moje vsakdanje življenje.					
		Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.	
SPOL	Moški	f	15	25	26	14	7
		f%	17,24	28,74	29,89	16,09	8,05
	Ženska	f	28	65	84	46	15
		f%	11,76	27,31	35,29	19,33	6,30
	Drugo:	f	0	1	2	2	4
		f%	0,00	11,11	22,22	22,22	44,44
	Skupaj	f	43	91	112	62	26
		f%	12,87	27,25	33,53	18,56	7,78

Mo=Se delno strinjam.

Iz tabele 2 je razvidno, da se je kar 112 anketirancev (26 moških, 84 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) delno strinjalo, 62 (14 moških 46 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) se jih je strinjalo in 26 (7 moških, 15 žensk in 4, ki so se identificirali pod drugo) se jih je popolnoma strinjalo s trditvijo, da spolni stereotipi vplivajo na njihovo vsakdanje življenje. Iz tega lahko zaključimo, da 200 od 334 anketirancev meni, da spolni stereotipi vplivajo na njihov vsakdanjik.

Tabela 3: Povezanost spolnih stereotipov z vero in vpliv na naše vsakdanje življenje

		Spolni stereotipi vplivajo na moje vsakdanje življenje.					
		Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.	
VERA	KRISTJAN	f	16	32	48	15	4
		f%	13,91	27,83	41,74	13,04	3,48
	PRAVOSLAVEN	f	1	1	2	0	0
		f%	25,00	25,00	50,00	0,00	0,00
	MUSLIMAN	f	0	0	1	0	0
		f%	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00
	PROTESTANT	f	0	2	1	0	0
		f%	0,00	66,67	33,33	0,00	0,00
	ATEIST (NISEM VEREN)	f	22	46	51	32	14
		f%	13,33	27,88	30,91	19,39	8,48
	BUDIST	f	1	3	0	0	0
		f%	25,00	75,00%	0,00	0,00	0,00
	HINDUIST	f	0	0	0	1	1
		f%	0,00	0,00	0,00	50,00	50,00
	Drugo	f	3	7	9	14	7
		f%	7,50	17,50	22,50	35,00	17,50
	Skupaj	f	43	91	112	62	26
		f%	12,87	27,25	33,53	18,56	7,78

Mo= Se delno strinjam.

Iz tabele 3 je razvidno, da se je kar 112 anketirancev (48 kristjanov, 2 pravoslavca, 1 musliman, 1 protestant, 51 ateistov in 9, ki so se identificirali pod drugo vero) delno strinjalo, 62 (15 kristjanov, 32 ateistov, 1 hinduist in 14, ki so se identificirali pod drugo vero) se jih je strinjalo in 26 (4 kristjani, 14 ateistov, 1 hinduist in 7, ki so se identificirali pod drugo vero) se jih je popolnoma strinjalo s trditvijo, da spolni stereotipi vplivajo na njihovo vsakdanje življenje.

6.3 Vpliv spolnih stereotipov na način obnašanja

Tabela 4: Spolni stereotipi in način obnašanja

			Spolni stereotipi vplivajo na moj način obnašanja.				
			Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.
SPOL	Moški	f	12	32	27	10	6
		f%	13,79	36,78	31,03	11,49	6,90
	Ženska	f	39	80	79	30	10
		f%	16,39	33,61	33,19	12,61	4,20
	Drugo	f	1	1	3	1	3
		f%	11,11	11,11	33,33	11,11	33,33
	Skupaj	f	52	113	109	41	19
		f%	15,57	33,83	32,63	12,28	5,69

Mo= Se ne strinjam.

Iz tabele 4 je razvidno, da se 52 anketirancev (12 moških, 39 žensk in 1, ki se je identificiral pod drugo) sploh ni strinjalo, 113 (32 moških, 80 žensk in en, ki se je identificiral pod drugo) ni strinjalo, 109 (27 moških, 79 žensk in 3, ki so se identificirali pod drugo) delno strinjalo, 41 (10 moških, 30 žensk in 1, ki se je identificiral pod drugo) se jih je strinjalo in 19 (6 moških, 10 žensk in 3, ki so se identificirali pod drugo) se jih je popolnoma strinjalo s trditvijo. Iz rezultatov lahko razberemo, da 169 anketirancev meni, da spolni stereotipi vplivajo na njihov način obnašanja, 165 anketirancev pa meni, da spolni stereotipi ne vplivajo na njihov način obnašanja.

Tabela 5: Povezanost spolnih stereotipov z vero in vplivanje na naš način obnašanja

		Spolni stereotipi vplivajo na moj način obnašanja.					
		Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.	
VERA	KRISTJAN	f	18	35	46	13	3
		f%	15,65	30,43	40,00	11,30	2,61
	PRAVOSLAVEN	f	1	1	2	0	0
		f%	25,00	25,00	50,00	0,00	0,00
	MUSLIMAN	f	0	0	1	0	0
		f%	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00
	PROTESTANT	f	0	2	1	0	0
		f%	0,00	66,67	33,33	0,00	0,00
	ATEIST (NISEM VEREN)	f	27	60	47	22	9
		f%	16,36	36,36	28,48	13,33	5,45
	BUDIST	f	1	3	0	0	0
		f%	25,00	75,00	0,00	0,00	0,00
	HINDUIST	f	0	1	0	0	1
		f%	0,00	50,00	0,00	0,00	50,00
	Drugo	f	5	11	12	6	6
		f%	12,50	27,50	30,00	15,00	15,00
	Skupaj	f	52	113	109	41	19
		f%	15,57	33,83	32,63	12,28	5,69

Mo= Se ne strinjam.

Iz tabele 5 je razvidno, da se je 52 anketirancev (18 kristjanov, 1 pravoslaven, 27 ateistov, 1 budist in 5, ki so se identificirali pod drugo) sploh ni strinjalo, 113 (35 kristjanov, 1 pravoslaven, 2 protestanta, 60 ateistov, 3 budisti, 1 hinduist in 11, ki so se identificirali pod drugo) ni strinjalo, 109 (46 kristjanov, 2 pravoslavna, 1 protestant, 1 musliman, 47 ateistov in 12, ki so se identificirali pod drugo) delno strinjalo, 41 (13 kristjanov, 22 ateistov in 6, ki so se identificirali pod drugo) se jih je strinjalo in 19 (3 kristjani, 9 ateistov, 1 hinduist in 6, ki so se identificirali pod drugo) se jih je popolnoma strinjalo s trditvijo.

6.4 Na koga vplivajo spolni stereotipi

Tabela 6: Vpliv spolnih stereotipov na moške in ženske

			Ali menite, da spolni stereotipi vplivajo bolj na ženske ali moške?		
			ŽENSKE	MOŠKE	ENAKO
SPOL	Moški	f	26	18	43
		f%	29,89	20,69	49,43
	Ženska	f	63	48	127
		f%	26,47	20,17	53,36
	Drugo	f	1	3	5
		f%	11,11	33,33	55,56
	Skupaj	f	90	69	175
		f%	26,95	20,66	52,40

Mo= ENAKO

Iz tabele 6 je razvidno, da 90 anketirancev (26 moških, 63 žensk in 1, ki se identificira pod drugo) meni, da spolni stereotipi vplivajo bolj na ženske kot pa na moške. 69 anketirancev (18 moških, 48 žensk in 3, ki so se identificirali pod drugo) meni, da spolni stereotipi vplivajo bolj na moške kot pa na ženske. 175 anketirancev (43 moških, 127 žensk in 5, ki so se identificirali pod drugo) meni, da spolni stereotipi vplivajo na moške in ženske enako. Izpostavil bi pa rad to, da večina anketirancev meni, da spolni stereotipi vplivajo bolj na ženske kot pa na moške.

Tabela 7: Povezanost vere in spolnih stereotipov ter vpliv na moške in ženske

			Ali menite, da spolni stereotipi vplivajo bolj na ženske ali moške?			
			ŽENSKÉ	MOŠKE	ENAKO	
VERA	KRISTJAN	f	35	28	52	
		f%	30,43	24,35	45,22	
	PRAVOSLAVEN	f	2	0	2	
		f%	50,00	0,00	50,00	
	MUSLIMAN	f	1	0	0	
		f%	100,00	0,00	0,00	
	PROTESTANT	f	2	0	1	
		f%	66,67	0,00	33,33	
	ATEIST (NISEM VEREN)	f	43	33	89	
		f%	26,06	20,00	53,94	
	BUDIST	f	1	1	2	
		f%	25,00	25,00	50,00	
	HINDUIST	f	0	0	2	
		f%	0,00	0,00	100,00	
	Drugo	f	6	7	27	
		f%	15,00	17,50	67,50	
	Skupaj		f	90	69	175
			f%	26,95	20,66	52,40

Mo= ENAKO

Iz tabele 7 je razvidno, da 35 kristjanov, 2 pravoslavna, 1 musliman, 2 protestanta, 43 ateistov, 1 budist in 6, ki so se identificirali pod drugo vero, meni, da spolni stereotipi vplivajo bolj na ženske kot pa na moške. 28 kristjanov, 33 ateistov, 1 budist in 7, ki so se identificirali pod drugo vero, meni, da spolni stereotipi vplivajo bolj na moške kot pa na ženske. 52 kristjanov, 2 pravoslavna, 1 protestant, 89 ateistov, 2 budista in 27, ki so se identificirali pod drugo, meni, da spolni stereotipi vplivajo na ženske in na moške enako.

6.5 RAVNANJE V SKLADU S SPOLNIMI STEREOTIPI

Tabela 8: Kateri spol se bolj ravna v skladu s spolnimi stereotipi?

			Ali menite, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravnajo bolj ženske ali moški?		
			ŽENSKE	MOŠKI	ENAKO
SPOL	Moški	f	26	25	36
		f%	29,89	28,74	41,38
	Ženska	f	46	89	103
		f%	19,33	37,39	43,28
	Drugo	f	4	4	1
		f%	44,44	44,44	11,11
	Skupaj	f	76	118	140
		f%	22,75	35,33	41,92

Mo= ENAKO

Iz tabele 8 je razvidno, da 76 anketirancev (26 moških, 46 žensk in 4, ki so se identificirali pod drugo) meni, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravnajo bolj ženske kot pa moški. 118 anketirancev (25 moških, 89 žensk in 4, ki so se identificirali pod drugo) meni, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravnajo bolj moški kot pa ženske. 140 anketirancev (36 moških, 103 žensk in 1, ki se je identificiral pod drugo) meni, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravnajo moški in ženske enako. Izpostavil bi pa rad to, da večina anketirancev meni, da se moški ravnajo bolj v skladu s spolnimi stereotipi kot pa ženske (skoraj 2x več).

Tabela 9: Kateri spol se bolj ravna v skladu s spolnimi stereotipi in ali ima vera kakšen vpliv na to?

			Ali menite, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravna bolj ženske ali moški?		
			ŽENSKE	MOŠKI	ENAKO
VERA	KRISTJAN	f	28	39	48
		f%	24,35	33,91	41,74
	PRAVOSLAVNI	f	1	1	2
		f%	25,00	25,00	50,00
	MUSLIMAN	f	0	0	1
		f%	0,00	0,00	100,00
	PROTESTANT	f	0	1	2
		f%	0,00	33,33	66,67
	ATEIST (NISEM VEREN)	f	33	62	70
		f%	20,00	37,58	42,42
	BUDIST	f	1	1	2
		f%	25,00	25,00	50,00
	HINDUIST	f	0	2	0
		f%	0,00	100,00	0,00
	Drugo	f	13	12	15
		f%	32,50	30,00	37,50
	Skupaj	f	76	118	140
		f%	22,75	35,33	41,92

Mo= ENAKO

Iz tabele 9 je razvidno, da 28 kristjanov, 1 pravoslavni, 33 ateistov, 1 budist in 13, ki so se identificirali pod drugo vero, menijo, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravna bolj ženske kot moški. 39 kristjanov, 1 pravoslavni, 1 protestant, 62 ateistov, 1 budist, 2 hinduista in 12, ki so se identificirali pod drugo vero, menijo, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravna bolj moški kot pa ženske. 48 kristjanov, 2 pravoslavna, 1 musliman, 2 protestanta, 70 ateistov, 2 budista in 15, ki so se identificirali pod drugo vero, menijo, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravna moški in ženske enako. Ponovno lahko

izpostavim, da večina anketirancev meni, da se moški ravnaajo bolj v skladu s spolnimi stereotipi kot pa ženske (skoraj 2x več).

6.6 SPOLNI STEREOTIPI V OTROŠTVU

Tabela 10: Barbike so za deklice, avtomobilčki so za fante

			V otroštvu sem bolj ravnal/a v skladu s spolnimi stereotipi kot zdaj.				
			Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.
SPOL	Moški	f	19	26	21	15	6
		f%	21,84	29,89	24,14	17,24	6,90
	Ženske	f	34	78	68	44	14
		f%	14,29	32,77	28,57	18,49	5,88
	Drugo	f	1	1	2	3	2
		f%	11,11	11,11	22,22	33,33	22,22
	Skupaj	f	54	105	91	62	22
		f%	16,17	31,44	27,25	18,56	6,59

Mo= Se ne strinjam.

Iz tabele 10 je razvidno, da se 54 anketirancev (19 moških, 34 žensk in 1, ki se je identificiral pod drugo) sploh ne strinja, 105 (26 moških, 78 žensk in 1, ki se je identificiral pod drugo) se ne strinja, 91 (21 moških, 68 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) se jih delno strinja, 62 (15 moških, 44 žensk in 3, ki so se identificirali pod drugo) se strinja ter 22 (6 moških, 14 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) se popolnoma strinja s trditvijo. Iz odgovorov anketirancev lahko sklepamo, da se spolni stereotipi pojavijo v življenju posameznika kasneje in ne v otroštvu.

6.7 Spolni stereotipi v medijih

Tabela 11: Prisotnost spolnih stereotipov v medijih.

			Spolni stereotipi so še posebej prisotni in spodbujani v medijih (poročila, časopisi itd.).				
			Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.
SPOL	Moški	f	3	18	30	28	8
		f%	3,45	20,69	34,48	32,18	9,20
	Ženske	f	9	18	83	91	37
		f%	3,78	7,56	34,87	38,24	15,55
	Drugo	f	0	2	2	2	3
		f%	0,00	22,22	22,22	22,22	33,33
	Skupaj	f	12	38	115	121	48
		f%	3,59	11,38	34,43	36,23	14,37

Mo= Se strinjam.

Iz tabele 11 lahko razberemo, da se 12 anketirancev (3 moški in 9 žensk) sploh ne strinja, 38 (18 moških, 18 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) se strinja, 115 (30 moških, 83 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) se jih delno strinja, 121 (28 moških, 91 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) se strinja ter 48 (8 moških, 37 žensk in 3, ki so se identificirali pod drugo) se popolnoma strinja s trditvijo. Kar 284 anketirancev se je bolj ali manj strinjalo s to trditvijo, iz tega lahko sklepamo, da večina anketirancev meni, da so spolni stereotipi še posebej prisotni in spodbujani v medijih.

6.8 SPOLNI STEREOTIPI V DRUŽINAH

Tabela 12: Mama je gospodinja, oče pa vzdrževalec družine

		Oceni od 1 do 5! V moji družini se ravnaajo po načelih spolnih stereotipov. 1 pomeni, da se sploh ne ravnaajo, 5 pa da se zelo pogosto ravnaajo po načelih spolnih stereotipov.					
		1	2	3	4	5	
SPOL	Moški	f	19	24	26	10	8
		f%	21,84	27,59	29,89	11,49	9,20
	Ženske	f	34	61	90	41	12
		f%	14,29	25,63	37,82	17,23	5,04
	Drugo	f	2	1	2	3	1
		f%	22,22	11,11	22,22	33,33	11,11
	Skupaj	f	55	86	118	54	21
		f%	16,47	25,75	35,33	16,17	6,29

Mo= 3

Iz tabele 12 lahko razberemo, da se je 55 anketirancev (19 moških, 34 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) odločilo za 1, 86 (24 moških, 61 žensk in 1, ki se je identificiral pod drugo) se je odločilo za 2, 118 (26 moških, 90 žensk in 2, ki sta se odločila za drugo) se je odločilo za 3, 54 (10 moških, 41 žensk in 3, ki so se identificirali pod drugo) se je odločilo za 4 in 21 (8 moških, 12 žensk in 1, ki se je identificiral pod drugo) se je odločilo za 5. Iz tega lahko sklepamo, da se v 193 družinah od 334 ravnaajo po načelih spolnih stereotipov.

6.9 OBNAŠANJE V SKLADU S SPOLNIMI STEREOTIPI

Tabela 13: Ali se obnašam v skladu s spolnimi stereotipi?

		Oceni od 1 do 5! Obnašam se v skladu s spolnimi stereotipi. 1 pomeni, da se sploh ne obnašam, 5 pa da se zelo pogosto obnašam v skladu s spolnimi stereotipi.					
		1	2	3	4	5	
SPOL	Moški		21	29	27	6	4
			24,14	33,33	31,03	6,90	4,60
	Ženske		46	75	85	28	4
			19,33	31,51	35,71	11,76	1,68
	Drugo		1	2	2	2	2
			11,11	22,22	22,22	22,22	22,22
Skupaj		68	106	114	36	10	
		20,36	31,74	34,13	10,78	2,99	

Mo= 3

Iz tabele 13 lahko razberemo, da se je 68 anketirancev (21 moških, 46 žensk in 1, ki se je identificiral pod drugo) odločilo za 1, 106 (29 moških, 75 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) za 2, 114 (27 moških, 85 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) za 3, 36 (6 moških, 28 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) za 4 in 10 (4 moških, 4 ženske in 2, ki sta se identificirala pod drugo) se je odločilo za 5. Iz tega lahko sklepamo, da se 160 dijakov obnaša v skladu s spolnimi stereotipi, 174 dijakov pa se ne obnaša v skladu s spolnimi stereotipi.

6.10 KAKŠNA JE ŽENSKA?

Tabela 14: Opis ženske z besedami

		Katere od navedenih besed povežeš z žensko? OBKROŽI NAJVEČ 6 ODGOVOROV!												
		AGRESIVNOST	UMET. SPOSOBNOSTI – PLES, PETJE, UMETNOST	LOGIČNO SKLEPANJE/RAZMIŠLJANJE	SOČUSTVOVANJE	INTELEKTUALNE SPOSOBNOSTI	OTROK	SLUŽBA/KARIERA	STRAHOPETNOST	NASILJE	LEPOTA	MOČ	ŠPORT	
SPOL	Moški	f	11	64	23	73	34	50	28	15	8	71	13	13
		f%	12,64	73,56	26,44	83,91	39,08	57,47	32,18	17,24	9,20	81,61	14,94	14,94
	Ženske	f	15	182	116	202	149	139	146	24	12	203	96	61
		f%	6,30	76,47	48,74	84,87	62,61	58,40	61,34	10,08	5,04	85,29	40,34	25,63
	Drugo	f	6	6	1	5	4	5	6	1	3	7	5	2
		f%	66,67	66,67	11,11	55,56	44,44	55,56	66,67	11,11	33,33	77,78	55,56	22,22
Skupaj	f	32	252	140	280	187	194	180	40	23	281	114	76	
	f%	9,58	75,45	41,92	83,83	55,99	58,08	53,89	11,98	6,89	84,13	34,13	22,75	

Mo= LEPOTA

Iz tabele 14 je razvidno, da 32 anketirancev (11 moških, 15 žensk in 6, ki se identificirajo pod drugo) poveže žensko z besedo agresivnost, 252 (64 moških, 182 žensk in 6, ki se identificirajo pod drugo) z umetniškimi sposobnostmi, 140 (23 moških, 116 žensk in 1, ki se identificira pod drugo) z logičnim sklepanjem/razmišljanjem, 280 (73 moških, 202 ženski in 5, ki se identificirajo pod drugo) s sočustvovanjem, 187 (34 moških, 149 žensk in 4, ki se identificirajo pod drugo) z intelektualnimi sposobnostmi, 194 (50 moških, 139 žensk in 5, ki se identificirajo pod drugo) poveže žensko z otrokom, 180 (28 moških, 146 žensk in 6, ki se identificirajo pod drugo) s službo/kariero, 40 (15 moških, 24 žensk in 1, ki se identificira pod drugo) s strahopetnostjo, 23 (8 moških, 12 žensk in 3, ki se

identificirajo pod drugo) z nasiljem, 281 (71 moških, 203 ženske in 7, ki se identificirajo pod drugo) z lepoto, 114 (13 moških, 96 žensk in 5, ki se identificirajo pod drugo) poveže žensko z močjo ter 76 (13 moških, 61 žensk in 2, ki se identificirata pod drugo) s športom. Iz tega lahko sklepamo, da so najpogostejše besede, ki jih anketiranci povežejo z žensko:

- LEPOTA,
- SOČUSTVOVANJE,
- UMETNIŠKE SPOSOBNOSTI (PLES,PETJE,...),
- OTROK.

6.11 Kakšen je moški?

Tabela 15: Opis moškega z besedami

		Katere od navedenih besed povežeš z moškim? OBKROŽI NAJVEČ 6 ODGOVOROV!												
		AGRESIVNOST	UMETNIŠKE SPOSOBNOSTI (PLES, PETJE, UMETNOST,...)	LOGIČNO SKLEPANJE/RAZMIŠLJANJE	SOČUSTVOVANJE	INTELEKTUALNE SPOSOBNOSTI	OTROK	SLUŽBA/KARIERA	STRAHOPETNOST	NASILJE	LEPOTA	MOČ	ŠPORT	
SPOL	Moški	f	37	17	61	15	51	14	58	11	31	17	68	61
		f%	42,53	19,54	70,11	17,24	58,62	16,09	66,67	12,64	35,63	19,54	78,16	70,11
	Ženske	f	108	42	158	32	144	41	175	39	99	45	199	190
		f%	45,38	17,65	66,39	13,45	60,50	17,23%	73,53	16,39	41,60	18,91	83,61	79,83
	Drugo	f	4	6	7	5	7	4	6	4	1	5	7	7
		f%	44,44	66,67	77,78	55,56	77,78	44,44%	66,67	44,44	11,11	55,56	77,78	77,78
Skupaj	f	149	65	226	52	202	59	239	54	131	67	274	258	
	f%	44,61	19,46	67,66	15,57	60,48	17,66%	71,56	16,17	39,22	20,06	82,04	77,25	

Mo= MOČ

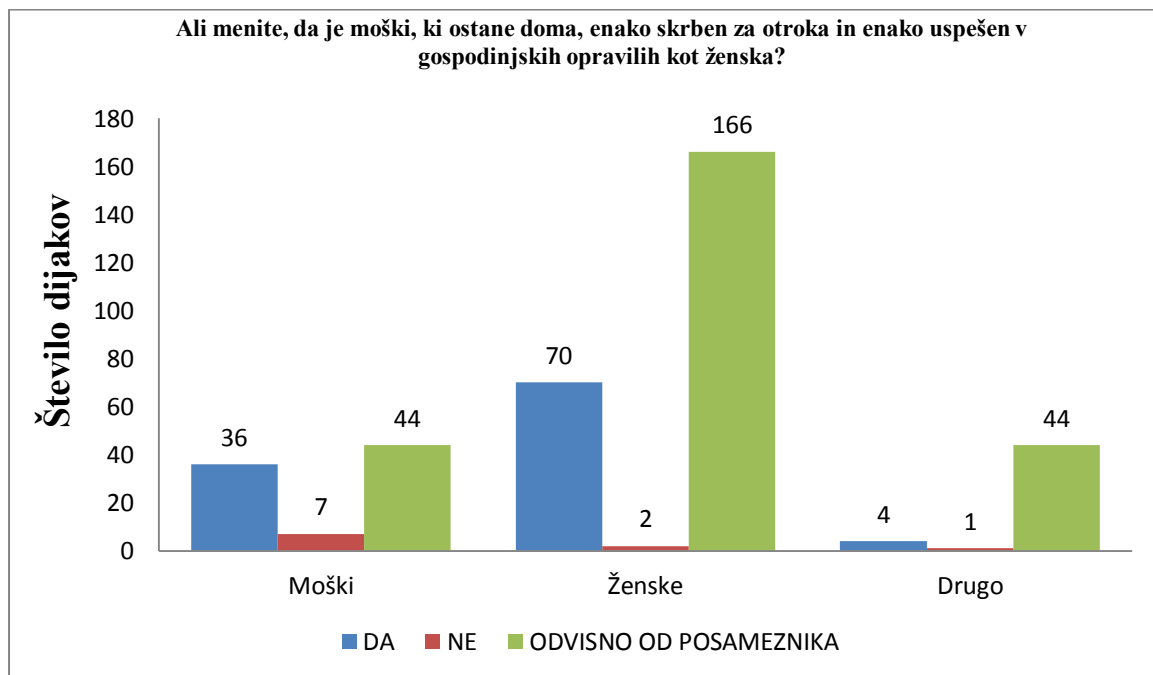
Iz tabele 14 je razvidno, da 149 anketirancev (37 moških, 108 žensk in 4, ki se identificirajo pod drugo) povežejo moškega z agresivnostjo, 65 (17 moških, 42 žensk in 6, ki se identificirajo pod drugo) z umetniškimi sposobnostmi, 226 (61 moških, 158 žensk in 7, ki se identificirajo pod drugo) z logičnim sklepanjem/razmišljanjem, 52 (15 moških,

32 ženski in 5, ki se identificirajo pod drugo) s sočustvovanjem, 202 (51 moških, 144 žensk in 7, ki se identificirajo pod drugo) z intelektualnimi sposobnosti, 59 (14 moških, 41 žensk in 4, ki se identificirajo pod drugo) z otrokom, 239 (58 žensk, 175 žensk in 6, ki se identificirajo pod drugo) s službo/kariero, 54 (11 moških, 39 žensk in 4, ki se identificirajo pod drugo) s strahopetnostjo, 131 (31 moških, 99 žensk in 1, ki se identificira pod drugo) z nasiljem, 67 (17 moških, 45 ženske in 5, ki se identificirajo pod drugo) poveže moškega z lepoto, 274 (68 moških, 199 žensk in 7, ki se identificirajo pod drugo) z močjo ter 258 (61 moških, 190 žensk in 7, ki se identificirajo pod drugo) s športom. Iz tega lahko sklepamo, da so najpogostejše besede, ki jih anketiranci povežejo z moškimi:

- MOČ,
- ŠPORT,
- SLUŽBA/KARIERA,
- LOGIČNO SKLEPANJE/RAZMIŠLJANJE.

6.12 Moški je lahko gospodinja

Graf 1: Moški, ki skrbi za otroka in za hišo, je "pravi" moški

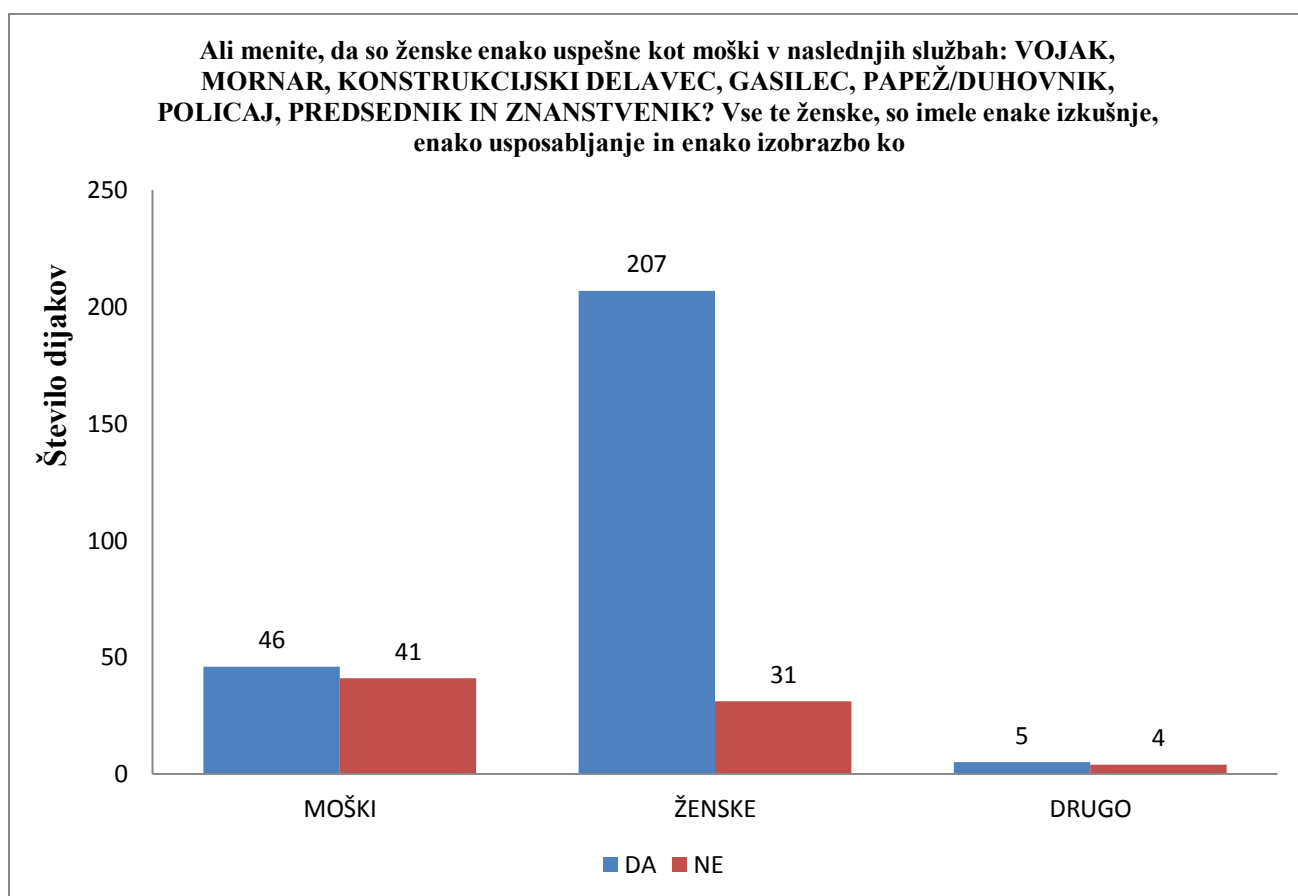

Mo= ODVISNO OD POSAMEZNIKA

Iz grafa 1 lahko razberemo, da je 110 anketirancev (36 moških, 70 žensk in 4, ki so se identificirali pod drugo) odgovorilo z DA, 10 (7 moških, 2 ženski in 1, ki se identificira pod drugo) jih je odgovorilo z NE in 214 (44 moških, 166 žensk in 4, ki so se identificirali pod drugo) je odgovorilo z ODVISNO OD POSAMEZNIKA.

6.13 ŽENSKO ZA PAPEŽA!

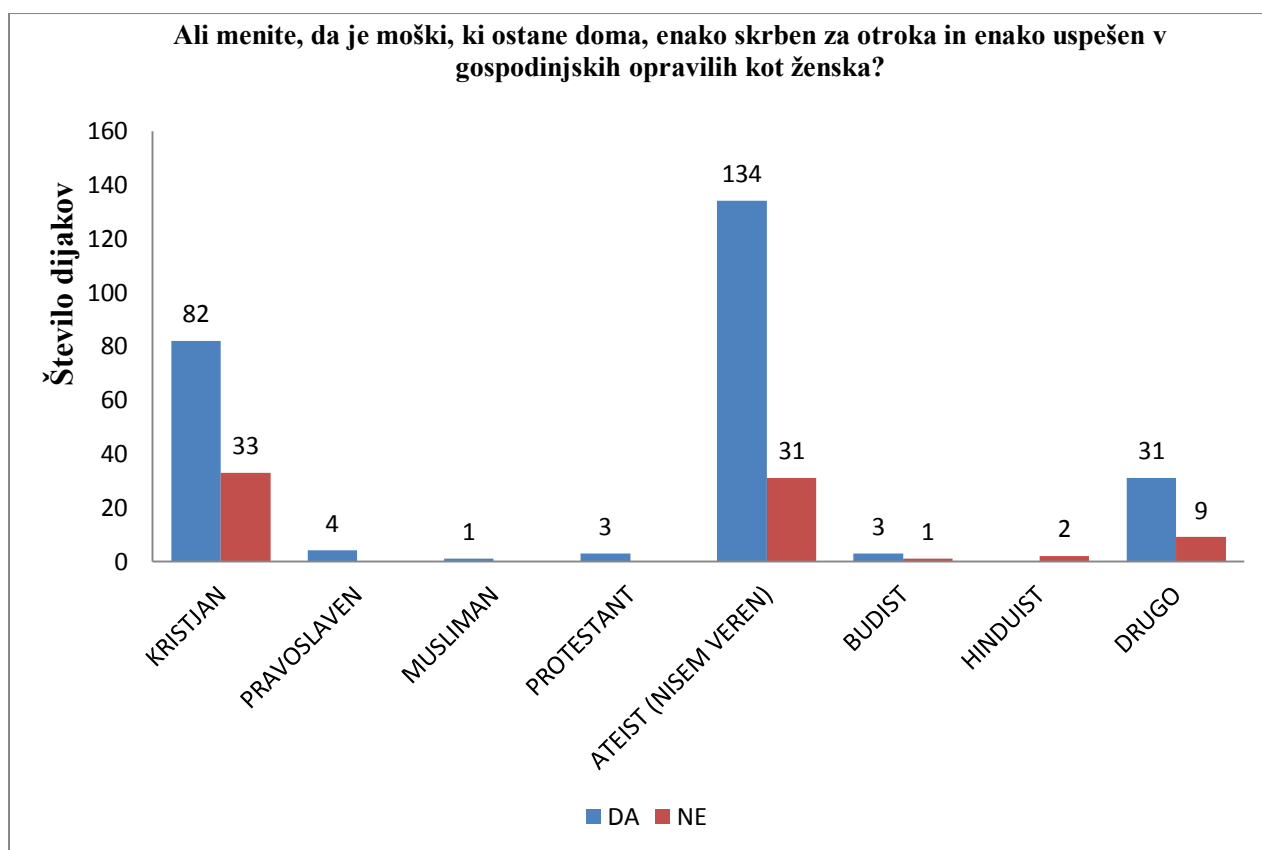
Graf 2: Moja mama je znanstvenica

Mo= DA

Iz grafa 2 lahko razberemo, da je 258 anketirancev (46 moških, 207 žensk in 5, ki so se identificirali kot drugo) odgovorilo z DA ter 76 (41 moških, 31 žensk in 4, ki so se identificirali z drugo) je odgovorilo z NE. Izpostavil bi, da je od 87 moških kar 41 (skoraj polovica) na to vprašanje odgovorilo z NE. To pomeni, da skoraj polovica moških anketirancev meni, da ženska ni dovolj sposobna opravljati "moške" službe.

Graf 3: Povezanost vere in spolnih stereotipov pri moških, ki opravljajo gospodinjska opravila

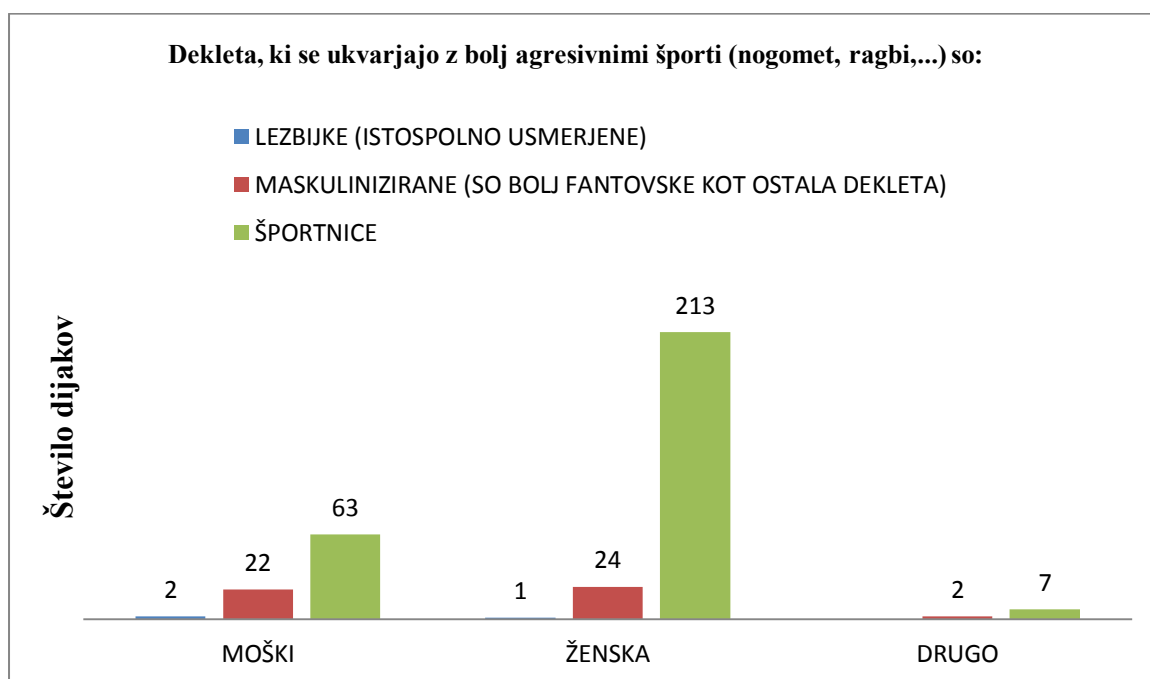
Mo= DA

Iz grafa 3 lahko razberemo, da je 258 anketirancev (82 kristjanov, 4 pravoslavni, 1 musliman, 3 protestanti, 134 ateistov, 3 budisti in 31, ki so se identificirali pod drugo

vero) odgovorilo z DA; 76 (33 kristjanov, 31 ateistov, 1 budist, 2 hinduista in 9, ki so se identificirali pod drugo vero) pa z NE.

6.14 DEKLETA IN NOGOMET

Graf 4: Stereotipi agresivnih športov

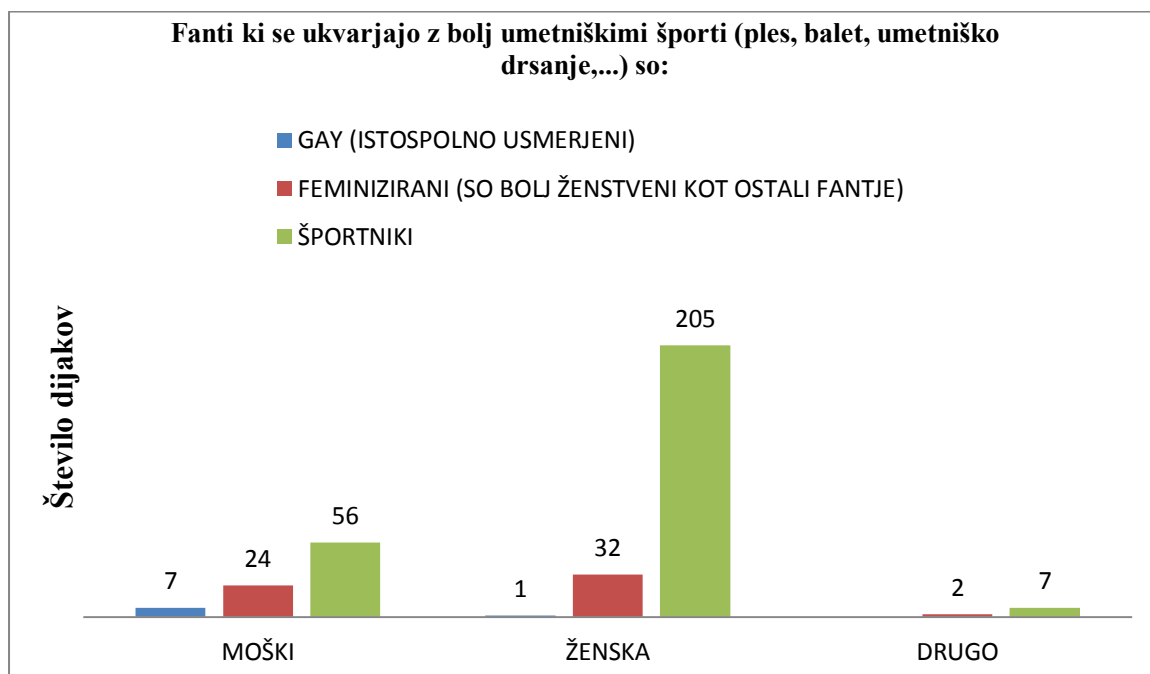
Mo= ŠPORTNICE

Iz grafa 4 lahko razberemo, da so 3 anketiranci (2 moška in 1 ženska) odgovorili, da so lezbijke, 48 anketirancev (22 moških, 24 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) je

odgovorilo, da so maskulinizirane in 293 (63 moških, 213 žensk in 7, ki so se identificirali pod drugo) je odgovorilo, da so športnice.

6.15 FANTI IN BALET

Graf 5: Stereotipi umetniških športov.

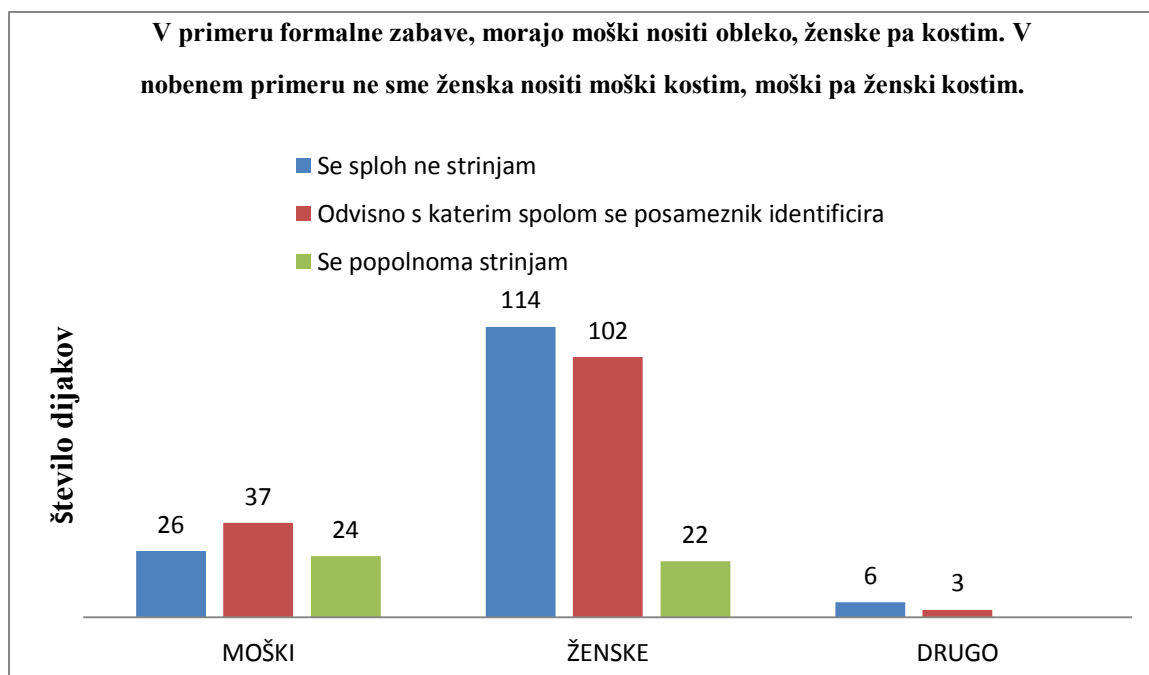
Mo= ŠPORTNIKI

Iz grafa 5 je razvidno, da je 8 anketirancev (7 moških in 1 ženska) odgovorilo, da so geji, 58 (24 moških, 32 žensk in 2, ki sta se identificirala pod drugo) jih je odgovorilo, da so feminizirani; 268 (56 moških, 205 žensk in 7, ki so se identificirali pod drugo) je odgovorilo, da so športniki. Izpostavil, da se je za razliko od prejšnjega vprašanja več fantov odločilo za prvi odgovor - če se fant ukvarja z bolj umetniškim športom, je istospolno usmerjen.

6.16 FORMALNA ZABAVA

Graf 6: Kako moram biti oblečen/a?

Iz grafa 6 lahko razberemo, da se 146 anketirancev (26 moških, 114 žensk in 6, ki so se identificirali pod drugo) sploh ne strinja, 143 (37 moških, 102 ženski in 3, ki so se identificirali pod drugo) se delno strinja, 46 (24 moških in 22 žensk) se popolnoma ne strinja s trditvijo.

7 INETRPRETACIJA

7.1 Interpretacija 1. hipoteze

Hipoteza 1: Večina dijakov meni, da spolni stereotipi vplivajo na njihovo vsakdanje življenje.

To hipotezo sem potrdil, saj rezultati (tabela 2) nakazujejo, da je večji odstotek tistih, ki so se s to trditvijo strinjali. Skoraj 60 % anketirancev (33,53 % se je delno strinjalo, 18,56 % se je strinjalo in 7,78 % se je popolnoma strinjalo) se je s to trditvijo strinjalo.

Izpostavil bi ugotovitev, da dijaki meni, da spolni stereotipi vplivajo bolj na ženske kot na moške. Več moških se je nagibalo k trditvi, da se ne strinjajo (46 %), za razliko od žensk, ki so dosegle 39 %. Najbolj pa vpliv spolnih stereotipov občutijo tisti, ki so se identificirali pod drugo, kar 44 % se je popolnoma strinjalo s trditvijo.

7.2 Interpretacija 2. hipoteze

Hipoteza 2: Večina dijakov meni, da spolni stereotipi vplivajo na njihov način obnašanja.

To hipotezo sem potrdil, saj rezultati (tabela 3) nakazujejo, da je večji odstotek tistih, ki so se s to trditvijo strinjali. Skoraj 51 % anketirancev (32,63 % se je delno strinjalo, 12,28 % se je strinjalo in 5,69 % se je popolnoma strinjalo) se je s trditvijo strinjalo.

Izpostavil bi ugotovitev, da dijaki menijo, da spolni stereotipi najbolj vplivajo na način obnašanja tistih dijakov, ki so se identificirali pod drugo. 78 % anketirancev se je s trditvijo strinjalo.

7.3 Interpretacija 3. hipoteze

Hipoteza 3: Večina dijakov meni, da se njihova družina ravna v skladu s spolnimi stereotipi.

To hipotezo sem potrdil, saj rezultati (tabela 12) nakazujejo, da je večji odstotek tistih, ki so se s trditvijo strinjali. Skoraj 58 % anketirancev (35,53 % je odgovorilo s 3, 16,17 % je odgovorilo s 4 in 6,29 % je odgovorilo s 5) se je odločilo za odgovor 3 ali več.

Ugotovil pa sem, da se v družinah, kjer imajo deklico, ravna bolj v skladu s spolnimi stereotipi, kot pa v družinah, kjer imajo fanta. Kar 60 % (37,82 % je odgovorilo s 3, 17,23 % je odgovorilo s 4 in 5,04 % je odgovorilo s 5) deklet se je odločilo za odgovor 3 ali več, za razliko od fantov. 49 % fantov se je odločilo za odgovor 1 ali 2 (21,84 % je odgovorilo z 1 in 27,59 % je odgovorilo z 2).

Najbolj pa se v skladu s spolnimi stereotipi ravna družine dijakov, ki so se identificirali pod drugo. 67 % dijakov (22,22 % je odgovorilo s 3, 33,33 % je odgovorilo s 4 in 11, 11 % je odgovorilo s 5) se je odločilo za 3 ali več.

7.4 Interpretacija 4. hipoteze

Hipoteza 4: Večina dijakov meni, da spolni stereotipi vplivajo na oba spola enako.

To hipotezo sem potrdil, saj rezultati (tabela 6) nakazujejo, da je večji odstotek tistih, ki so na trditev odgovorili z *ENAKO*. 52,40 % anketirancev je odgovorilo z *ENAKO*, 26,95 % anketirancev je odgovorilo z *ŽENSKE* in 20,66 % anketirancev je odgovorilo z *MOŠKI*.

Zanimivo je, da večina anketirancev, tako moški kot ženske meni, da spolni stereotipi, vplivajo za malenkost bolj na ženske kot pa na moške.

7.5 Interpretacija 5. hipoteze

Hipoteza 5: Večina dijakov meni, da v skladu s spolnimi stereotipi ravnata oba spola enako.

To hipotezo sem potrdil, saj rezultati (tabela 8) nakazujejo, da je večji odstotek tistih, ki so na trditev odgovorili z *ENAKO*. 41,92 % anketirancev je odgovorilo z *ENAKO*, 35,33 % anketirancev je odgovorilo z *MOŠKI* in 22,75 % anketirancev je odgovorilo z *ŽENSKE*.

Iz teh rezultatov lahko tudi sklepamo, da dijaki menijo, da v skladu s spolnimi stereotipi ravna bolj moški kot pa ženske. Rezultat se je razlikoval v skoraj 13 %, kar seveda ni malo.

7.6 Interpretacija 6. hipoteze

Hipoteza 6: Večina dijakov meni, da so spolni stereotipi še posebej prisotni v otroštvu.

To hipotezo sem potrdil, saj rezultati (tabela 10) nakazujejo, da je večji odstotek tistih, ki so se s trditvijo strinjali. 52,4 % anketirancev (27,25 % se je delno strinjalo, 18,56 % se je strinjalo in 6,59 % se je popolnoma strinjalo) se je s trditvijo strinjalo.

Iz odgovorov anketirancev sem prav tako ugotovil, da dijaki menijo, da so se dijakinje obnašale v otroštvu bolj v skladu s spolnimi stereotipi kot dijaki. Skoraj 53 % dijakinj se je s trditvijo strinjalo, dijakov ki so se s to trditvijo strinjalo, je pa bilo le slabih 47 %.

Zanimivo pa je, da so najbolj v skladu s spolnimi stereotipi v otroštvu ravnali dijaki, ki so se identificirali pod drugo. Kar 78 % anketirancev se je s trditvijo strinjalo.

Iz tega lahko sklepamo, da se je večina dijakov meni, da so spolni stereotipi še posebej prisotni v otroštvu.

7.7 Interpretacija 7. hipoteze

Hipoteza 7: Večina dijakov meni, da so spolni stereotipi še posebej spodbujani v medijih.

To hipotezo sem potrdil, saj rezultati (tabela 11) nakazujejo, da je večji odstotek tistih, ki so se strditvijo strinjali. 85,03 % anketirancev (34,43 % se je delno strinjalo, 36,23 % se je strinjalo in 14,37 % se je popolnoma strinjalo) se je s trditvijo strinjalo. Iz tega lahko sklepamo, da velina dijakov meni, da so spolni stereotipi še posebej spodbujani v medijih. Ugotovitve so bile pričakovane, saj se ujemajo z raziskavo D. Verše (1996), ki je opisana v teoretičnem delu.

8 SKLEPI

8.1 Povzetek naloge

Namen moje raziskovalne naloge je bil, ugotoviti, ali so spolni stereotipi med srednješolci še vedno prisotni. Do ugotovitev sem prišel s pomočjo vprašalnika in s preučevanjem različnih virov.

Predpostavljaj sem, da večina dijakov meni, da spolni stereotipi vplivajo na njihov vsakdanjik. To hipotezo sem potrdil, saj se je večina dijakov s to trditvijo na vprašalniku strinjala. Ugotovil sem, da dijaki menijo, da spolni stereotipi bolj vplivajo na ženske kot na moške. Dijaki pa menijo, da največji vpliv spolnih stereotipov občutijo tisti, ki so se identificirali pod drugi spol.

Hipotezo, da dijaki menijo, da spolni stereotipi vplivajo na njihov način obnašanja, sem prav tako potrdil, saj se je večina dijakov s to trditvijo strinjala. Ugotovil sem, da dijaki menijo, da spolni stereotipi najbolj vplivajo na način obnašanja tistih dijakov, ki so se identificirali pod drugim spolom.

Predpostavljaj sem, da večina dijakov meni, da se njihove družine ravna v skladu s spolnimi stereotipi. To hipotezo sem potrdil, saj se je večina dijakov strinjala s to trditvijo na vprašalniku. Ugotovil pa sem, da dijaki menijo, da se v družinah, kjer imajo deklico, ravna bolj v skladu s spolnimi stereotipi, kot pa v družinah, kjer imajo fanta. Dijaki pa menijo, da se najbolj pa v skladu s spolnimi stereotipi ravna družine dijakov, ki so se identificirali pod drugi spol.

Hipotezo, da dijaki menijo, da spolni stereotipi vplivajo na oba spola enako sem potrdil, saj se je večina dijakov s to trditvijo strinjala. Ugotovil pa sem, da večina dijakov, tako moškega kot ženskega spola, meni, da spolni stereotipi, vplivajo malenkost bolj na ženske kot pa na moške.

Predpostavljaj sem, da večina dijakov meni, da se v skladu s spolnimi stereotipi ravnata oba spola enako. Ta hipoteza je bila potrjena, saj se je večina dijakov s trditvijo strinjala. Iz rezultatov sem sklepal, da se po mnenju dijakov v skladu s spolnimi stereotipi ravna bolj moški kot pa ženske.

Hipotezo, da večina dijakov meni da so spolni stereotipi še posebej prisotni v otroštvu, sem potrdil, saj je večina dijakov odgovorila, da so v otroštvu bolj ravnali v skladu s spolnimi stereotipi. Ugotovil sem, da dijaki menijo, da so se dijakinje obnašale v otroštvu bolj v skladu s spolnimi stereotipi kot dijaki. Zanimivo pa je, da dijaki menijo, da so se najbolj v skladu s spolnimi stereotipi v otroštvu ravnali dijaki, ki so se identificirali pod drugi spol.

Zadnjo hipotezo, da dijaki menijo, da so spolni stereotipi še posebej spodbujani v medijih, sem prav tako potrdil, saj se je večina dijakov s trditvijo strinjala.

Izpostavil bi še nekaj ključnih ugotovitev ob zadnjih petih vprašanjih. Iz tabele 14 sem ugotovil, da so najpogostejše besede, ki jih dijaki povežejo z žensko:

- LEPOTA,
- SOČUSTVOVANJE,
- UMETNIŠKE SPOSOBNOSTI (PLES,PETJE,...),
- OTROK.

Iz tabele 15 sem ugotovil, da so najpogostejše besede, ki jih dijaki povežejo z moškim:

- MOČ,
- ŠPORT,
- SLUŽBA/KARIERA,
- LOGIČNO SKLEPANJE/RAZMIŠLJANJE.

Ob primerjavi grafa 1 in grafa 2 sem ugotovil, da dijaki moškega spola menijo, da so dovolj sposobni opravljati gospodinjska dela in skrbeti za otroka, so pa nasprotnega mnenja, ko pride do vprašanja *Ali menite, da so ženske enako uspešne kot moški v naslednjih službah: VOJAK, MORNAR, KONSTRUKCIJSKI DELAVEC, GASILEC, PAPEŽ/DUHOVNIK, POLICAJ, PREDSEDNIK IN ZNANSTVENIK? Vse te ženske, so imele enake izkušnje, enako usposabljanje in enako izobrazbo kot moški.* Velika večina meni, da ženske niso dovolj sposobne opravljati te službe, kljub ustrezni izobrazbi in izkušnjam.

Cilje, ki sem si jih zastavil, sem realiziral.

- Ali so spolni stereotipi med današnjo mladino še vedno prisotni?

Ugotovil sem, da so spolni stereotipi še vedno prisotni pri srednješolcih.

- Ali se spolni stereotipi skozi leta zmanjšujejo, povečujejo, ostajajo enaki?

S primerjavo starejših raziskav in moje raziskave sem ugotovil, da se spolni stereotipi skozi leta zmanjšujejo, vendar ne izginejo.

- Kakšen je vpliv vere na spolne stereotipe?

S primerjavo literature in moje raziskave sem ugotovil, da ima vera močan vpliv, vendar je na današnjo mladino manjši.

- Kateri spol ravna bolj v skladu s spolnimi stereotipi?

Iz mneja dijakov sem ugotovil, da so moški bolj nagnjeni k ravnanju v skladu s spolnimi stereotipi.

- Kako vplivajo spolni stereotipi na današnjo mladino?

Ugotovil sem, da spolni stereotipi vplivajo na posameznikovo obnašanje (pogosto se na nasprotni spol gleda kot na manjvrednega - primer graf 2).

Eden od mojih glavnih ciljev pa je bil, poiskati načine, kako zmanjšati vpliv spolnih stereotipov, zato sem poiskal nekaj idej, ki jih bom predstavil v poglavju o družbeni odgovornosti.

8.2 Kritika naloge

Vprašalnik je bil spletni, tako da nisem mogel nadzorovati različne slučajne dejavnike (moteče spremenljivke), ki bi lahko vplivale na posameznika. Skupine žal niso bile izenačene v karakteristikah in lastnostih. Problem vprašalnika je tudi, da temeljijo na samooceni, ki je subjektivna. Anketiranci so lahko prilagajali odgovore po svoje. Prav tako so bili lahko določeni anketiranci nemotivirani in so anketo reševali tako, da so naključno obkroževali.

Vendar kljub temu menim, da so odgovori dovolj realni, saj je bila anketa anonimna in so jo lahko reševali, ne da bi jih bilo strah, da bi jih kdo obsojal.

Rezultatov ne smemo posploševati na večjo populacijo, saj sem delal raziskavo z dijaki gimnazijskega programa, ki se zagotovo razlikujejo od dijakov iz drugih srednjih šol, tako ugotovitve veljajo izključno za ta vzorec.

8.3 Nova vprašanja

Menim, da bi se na temo spolnih stereotipov dalo raziskati še veliko. Vprašanja, ki so se mi porajala po zaključeni raziskovalni nalogi so: do katere mere se mladostniki zavedajo vpliva spolnih stereotipov na njihovo življenje in kako bi se dijaki obnašali, če bi bile vloge moškega in ženske zamenjane.

9 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Kot sem že prej omenil, bom v tem poglavju naštel ideje oziroma načine, kako zmanjšati spolne stereotipe.

1. Bodimo pozorni, na kakšne načine vzgajamo otroka. Otroci se od ljudi v svojem okolju že v zgodnjem otroštvu naučijo, kaj je spol, saj se majhne deklice igrajo s punčkami, medtem ko se fantki igrajo s tovornjaki. Pogosto starši nevede spodbujajo to vrsto vedenja in občasno lahko gre tako daleč, da bi svojemu otroku prepovedali igranje z igračami "nasprotnega spola." Veliko staršev spodbuja fantka, da je aktiven, medtem ko deklici zapovejo, naj se igra tiho. Opozoriti je treba starše, naj pazijo, kako vzgajajo svojega otroka in naj ga spodbujajo v poskušanju čim več različnih stvari in aktivnosti.

2. Potrebno je zmanjšati spolno diskriminacijo v razredu. Mnogi učitelji se niti ne zavedajo, da favorizirajo študente moškega spola. Fantom pri spraševanju ali med poukom zastavijo bolj zapletena vprašanja; dekleta med razpravo pogosto prekinjajo. Učitelji bi se morali truditi poiskati načine, kako to zmanjšati.

3. Morali bi spodbujati kritično presojanje medijev. Mediji pogosto predstavljajo negativne podobe obeh spolov - ženske so neumne, šibke in bi morale biti spolno vedno na voljo; moški pa naj ne bi kazali svojih čustev in so pogosto predstavljeni kot živali, ki ne morejo nadzorovati svojih spolnih želja. Z izobraževanjem množic o tem, kako naj si razlagajo medije, lahko zmanjšamo hujše oblike spolnih stereotipov.

4. Aktivirati čim več moških v boju proti spolni diskriminaciji. Spolna diskriminacija se največkrat zgodi zato, ker moški mislijo, da so boljši od žensk. Očitno je, da si ženske želijo spremeniti sistem, ampak večina moških se ne želi odreči svoji visoki poziciji v družbi. Če bi več moških sodelovalo v uporabi proti diskriminaciji spola in bi zahtevali enakopravno plačo moških in žensk, večje spoštovanje žensk ter bi spodbujali svoje sinove, naj začnejo izražati čustva, bi lahko zmanjšali spolno diskriminacijo.

10 VIRI IN LITERATURA

10.1 LITERATURA

Augoustinos, M., Walker, I. (1996). Social cognition: An integrated introduction. London: SAGE Publications.

Brownmiller, S. (1984). Femininity. New York: Linden Press.

Durkin, K. (1997). Developmental social psychology: From infancy to old age. Cambridge, Blackwell.

Lippmann, W. (1922). Public opinion. New York: Harcourt, Brace. Martin, C.L., Halverson, C.F., Jr. (1981). A schematic processing model of sex typing and stereotyping in children. Child development, 52, 1119- 11134.

Musek, J. (1992). Struktura jaza in samopodobe.

Smith, C., Lloyd, B. (1978). Maternal Behaviour and percieved sex infant revisted. Child Development, 49, 1263-1265.

Hays-Gilpin, K., Whitley, D. S. (2000): Arheologija spolov, Ljubljana, ŠKUC.

Langley, M. (1994): Kratek pregled verstev sveta, Koper, Ognjišče.

Kaye, H. E. (1974): Male Survival, New York, Grosset & Dunlap.

Kobal, D. (2001): Temeljni vidiki samopodobe, Ljubljana, Pedagoški inštitut. NASTRAN-

ULE, M. (1994): Temelji socialne psihologije, Ljubljana, Znanstveno in publicistično središče.

Gunter, B. (1986): Television and Sex Role Stereotyping, London & Paris.

Verša, D. (1996): Medijska podoba spolov, Ljubljana.

Furlan-Štante, Nadja (2006). Spolni stereotipi in položaj žensk v katoliški cerkvi. Bogoslovni vestnik, letnik 66, številka 4, str. 499-513.

11 PRILOGA

11.1 Priloga 1: Vprašalnik

1. Spol:

- Moški
- Ženski
- Drugo:

2. OZNAČI!

Obiskujem:

- PRVI LETNIK
- DRUGI LETNIK
- TRETJI LETNIK
- ČETRTE LETNIK

3. OZNAČI!

Sem:

- KRISTIJAN
- PRAVOSLAVEN
- MUSLIMAN
- PROTESTANT
- ATEIST (NISEM VEREN)
- BUDIST
- HINDUIST
- Drugo:

4. Spolni stereotipi vplivajo na moje vsakdanje življenje.

	Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.
	☐	☐	☐	☐	☐

5. Spolni stereotipi vplivajo na moj način obnašanja.

	Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.
	☐	☐	☐	☐	☐

6. Ali menite, da spolni stereotipi vplivajo bolj na ženske ali na moške?

- ŽENSKÉ
- MOŠKI
- ENAKO

7. Ali menite, da v skladu s spolnimi stereotipi ravnaajo bolj ženske ali moški?

- ŽENSKÉ
- MOŠKI
- ENAKO

8. V otroštvu sem bolj ravnal/a v skladu s spolnimi stereotipi kot zdaj.

	Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.
	☐	☐	☐	☐	☐

9. Spolni stereotipi so še posebej prisotni in spodbujani v medijih (poročila, časopisi itd.).

	Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Se delno strinjam.	Se strinjam.	Se popolnoma strinjam.
	☐	☐	☐	☐	☐

10. Oцени od 1 do 5! V moji družini ravnaajo po načelih spolnih stereotipov. 1 pomeni, da sploh ne ravnaajo, 5 pa da zelo pogosto ravnaajo po načelih spolnih stereotipov.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

11. Oцени od 1 do 5! Obnašam se v skladu s spolnimi stereotipi. 1 pomeni, da se sploh ne obnašam, 5 pa da se zelo pogosto obnašam v skladu s spolnimi stereotipi.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

12. Katere od navedenih besed povežeš z žensko? **OBKROŽI NAJVEČ 6 ODGOVOROV!**

- AGRESIVNOST
- UMETNIŠKE SPOSOBNOSTI (PLES, PETJE, UMETNOST,...)
- LOGIČNO SKLEPANJE/RAZMIŠLJANJE
- SOČUSTVOVANJE

- INTELEKTUALNE SPOSOBNOSTI
- OTROK
- SLUŽBA/KARIERA
- STRAHOPETNOST
- NASILJE
- LEPOTA
- MOČ
- ŠPORT

13. Katere od navedenih besed povežeš z moškimi? OBKROŽI NAJVEČ 6 ODGOVOROV!

- AGRESIVNOST
- UMETNIŠKE SPOSOBNOSTI (PLES, PETJE, UMETNOST,...)
- LOGIČNO SKLEPANJE/RAZMIŠLJANJE
- SOČUSTVOVANJE
- INTELEKTUALNE SPOSOBNOSTI
- OTROK
- SLUŽBA/KARIERA
- STRAHOPETNOST
- NASILJE
- LEPOTA
- MOČ
- ŠPORT

14. Ali menite, da je moški, ki ostane doma, enako skrben za otroka in enako uspešen v gospodinjskih opravilih kot ženska?

- DA
- NE
- ODVISNO OD POSAMEZNIKA

15. Ali menite, da so ženske enako uspešne kot moški v naslednjih službah: VOJAK, MORNAR, KONSTRUKCIJSKI DELAVEC, GASILEC, PAPEŽ/DUHOVNIK, POLICAJ, PREDSEDNIK IN ZNANSTVENIK? Vse te ženske, so imele enake izkušnje, enako usposabljanje in enako izobrazbo kot moški.

- DA
- NE

16. Dekleta, ki se ukvarjajo z bolj agresivnimi športi (nogomet, ragbi,...), so:

- LEZBIJKE (ISTOSPOLNO USMERJENE)
- MASKULINIZIRANE (SO BOLJ FANTOVSKO KOT OSTALA DEKLETA)
- ŠPORTNICE

17. Fantje, ki se ukvarjajo z bolj umetniškimi športi (ples, balet, umetniško drsanje,...), so:

- GAY (ISTOSPOLNO USMERJENI)
- FEMINIZIRANI (SO BOLJ ŽENSTVENI KOT OSTALI FANTJE)
- ŠPORTNIKI

18. V primeru formalne zabave, morajo moški nositi obleko, ženske pa kostim. V nobenem primeru ne sme ženska nositi moško obleko, moški pa ženski kostim.

Se sploh ne strinjam.	Se delno strinjam (odvisno, kako se posameznik spolno identificira).	Se popolnoma strinjam.
☐	☐	☐